

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชวลา ไชยฤทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ชวลา ไชยฤทธิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

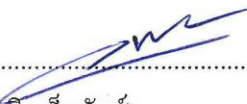

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.วรวิฒิ เฟิงพันธ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคพันธ์ ศาลาทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล)

..... กรรมการ
(ดร.วรวิฒิ เฟิงพันธ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 12 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วรวุฒิ เฟิงพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษาที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการวิจัยด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ตั้งใจและทุ่มเทด้วยดีเสมอมา อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชวีช ชลารักษ์ เป็นอย่างสูงที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ดูแล เป็นอย่างดีเสมอมา ทำให้กระบวนการต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พีระ รัตนวิจิตร ดร.กัญจน์โชติ สหพัฒนสมบัติ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้บริหาร ข้าราชการ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สนับสนุนการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการเข้าร่วม สันทนาการกลุ่ม เพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคพันธ์ ศาลาทอง ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก กรรมการผู้แทนบัณฑิต ที่ให้คำแนะนำปรับปรุง ให้วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัวพิชัยคำ ครอบครัวสุวรรณชาติ ครอบครัวยิ่งกว่าชาติ ครอบครัวเชื้อบุญมี ที่ดูแล และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติ พี่ น้อง ที่ตระหนักเห็นความสำคัญของคุณค่า การศึกษา สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ เพื่อน ๆ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ และดูแลช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีเสมอมา

ขอบคุณตนเองที่มีความมุ่งมั่น ความพยายาม ความเพียร และความอดทน จนได้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดีจนถึงวันที่ประสบความสำเร็จในชีวิต

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความกตัญญูคุณเวทิตแด่บุพการี คณาจารย์ และผู้ที่มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ได้รับการสนับสนุน การศึกษาจนประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานทุกวันนี้

ชวาลา ไชยฤทธิ์

57910125: สาขาวิชา: การศึกษาและการพัฒนาสังคม; กศ.ม. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม)

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราชา/ การประยุกต์ใช้/ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ชวลา ไชยฤทธิ์: การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (THE IMPLEMENTATION OF THE KING'S PHILOSOPHY FOR COMMUNITY WORK OF THE OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION, EASTERN REGION) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ศรีวรรณ ยอดนิล, Ph.D., วรวิภา เพ็งพันธ์, Ph.D. 93 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 5) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานของ ครู กศน.ตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับดี $\bar{X} = 4.01$ หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบล ในด้านความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.32$ รองลงมา คือ ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน อยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.27$ และความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน อยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.25$ ตามลำดับ
2. การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ก่อนการปฏิบัติงานชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.02$ หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.33$ รองลงมา เป็นด้านความพออยู่พอกิน อยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.29$ ตามลำดับ
3. การเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
4. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
5. แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ก่อนการปฏิบัติงานชุมชน ได้แก่ นำมาจัดให้สอดคล้องกับกระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานของงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

57912105: MAJOR: EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT; M.Ed. (EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT)

KEYWORDS: THE KING'S PHILOSOPHY/ THE IMPLEMENTATION/ THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION

CHAWALA CHAIYARID: THE IMPLEMENTATION OF THE KING'S PHILOSOPHY FOR COMMUNITY WORK OF THE OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION, EASTERN REGION. ADVISORY COMMITTEE: SRIWAN YODNIL, Ph.D., WORAWUT PHENGPHAN, Ph.D. 93 P. 2018.

The purposes of this mixed methods research were: 1) To study level of knowledge on “the King Science of informal teachers for community work at the Office Non-formal and Informal Education, Eastern region. 2) To study the implementations of the king's philosophy of informal teachers for community work at the Office Non-formal and Informal Education, Eastern region. 3) To compare the king's philosophy knowledge level of the Informal teachers classified by demographic data. 4) To compare the implementations of the science of the king of the informal teachers classified by demographic data. 5) To identify guideline to promote the king's philosophy for community work at the office of Non Formal and Informal Education in the Eastern, region.

The research findings were as follow:

1. The knowledge level of informal teacher for community work at the Office Non-formal and Informal Education. was at high level ($\bar{X} = 4.01$), ranging from the sufficiency economy Philosophy ($\bar{X} = 4.32$) Knowledge level on moderation ($\bar{X} = 4.27$) and knowledge level on honesty and sincere ($\bar{X} = 4.25$), respectively.

2. The implementations of the science of the king for informal teachers for community work of the Office Non-formal and Informal Education in overall was at the high level ($\bar{X} = 4.02$) ranging from implementations of sufficiency economy Philosophy ($\bar{X} = 4.33$) the implementations of ranging from ($\bar{X} = 4.29$), respectively.

3. The knowledge level of the informal teacher as classified by gender, work experience and education level were not significant different.

4. The implementations of the science of the king of the informal teachers classified by gender, education level, and work experience were not significant different.

5. The guideline to promote the king's philosophy for community work at the Office of Non-formal and Informal education Eastern, were in line with PDCA process which is important for community work.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดศาสตร์พระราชา.....	14
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	24
ข้อมูลพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียง.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ตอนที่ 1 ศึกษาระดับความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อ การปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียง.....	37
ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ระดับความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	43
แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผล.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	88
ภาคผนวก ค.....	91
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากร จำแนกตามจังหวัด..... 38
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด..... 38
3	จำนวนและร้อยละของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา..... 44
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราช ของ ครู กศน.ตำบล..... 45
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ..... 46
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชของครู กศน.ตำบล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน..... 48
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา..... 49
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อ การปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล..... 51
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติ งานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ..... 53
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน..... 54
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา..... 56
12	เปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาของ ครู กศน.ตำบล..... 57
13	เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาของ ครู กศน.ตำบล..... 58
14	ลำดับการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน..... 58
15	สรุปประเด็นแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน.... 63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 ศาสตร์พระราชา.....	16
3 ศาสตร์พระราชาจากภูผาสู่มหานคร.....	18
4 ความสำคัญศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล.....	62
5 แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ตามกระบวนการ PDCA.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยหากกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานเพื่อประชาชนเป็นระยะเวลายาวนานนั้น เราคงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณขององค์สันเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 รัฐบาลในขณะนั้นได้เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท พระศรีนครินทรราชบรมราชชนนี กราบบังคมทูลขอพระราชทานอัญเชิญพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติต่อจากพระบรมเชษฐาธิราช เป็นพระมหากษัตริย์ไทยในลำดับที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์แต่ใน ขณะนั้น พระองค์ทรงมีพระชนมายุเพียง 19 พรรษา ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และยังทรงศึกษาไม่จบ จึงยังไม่ได้ประกอบพิธีบรมราชาภิเษกในขณะนั้น พระองค์ได้ทรงเปลี่ยนการศึกษาจากสาขาวิทยาศาสตร์ มาเป็นวิชากฎหมายและการเมือง เพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับพระราชภาระในฐานะองค์พระประมุขของชาติ โดยมีคณะอภิรัฐมนตรี ที่เป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ในขณะนั้น ทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เมื่อสำเร็จการศึกษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จนิวัตกลับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2493 ทรงประกอบพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 ต่อจากนั้นได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจัดพิธีราชาภิเษกสมรสกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2493 และจัดพระราชพิธีราชาภิเษกในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบรมมหาราชวัง ในวันมหามงคลนั้น พระองค์ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการแก่ปวงชนชาวไทยว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นับตั้งแต่วันที่พระองค์ทรงมีพระปฐมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงอุทิศพระวรกาย ประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนของพระองค์ อย่างต่อเนื่อง (พลาดิศัย สิทธิชัยกิจ, 2559)

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” เป็นหลักสำคัญในการครองแผ่นดินของรัชกาลที่ 9 ซึ่งก็คือหลักธรรมาภิบาล ทรงประกาศว่าจะทรงใช้ธรรมะเป็นฐานหลักในการครองแผ่นดิน นอกจากนั้นแล้ว ยังทรงกำหนดเป้าหมายในการครองแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม โดยทูลเกล้าฯ ถวายร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกเพื่อให้นำมาซึ่งประโยชน์สุขของปวงราษฎรผ่านโครงการ

อันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมาย นับไม่ถ้วน รวมถึงโครงการส่วนพระองค์ซึ่งเป็นการค้นคว้าวิจัยทดลอง เพื่อพระราชทานเผยแพร่ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ สู่ประชาชนทั่วภูมิภาค ตลอด 7 ทศวรรษ ทรงเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ด้วยพระองค์เอง ดังพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ที่ชี้แนะแนวทางในการดำรงอยู่ด้วยทางสายกลาง และมีความพอเพียง และยั่งยืนว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นอันพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการ สัมพันธ์กับสถานะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด...”

กล่าวคือ พระองค์ทรงให้ความสำคัญในการสร้างพื้นฐาน ให้ประเทศมีความพอเพียง โดยสร้างรากฐานประเทศโดยประชาชนมีความพออยู่พอกิน เพื่อสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยความเข้มแข็ง แม้นในโลกยุคโลกาภิวัตน์นอกจากพระองค์ทรงศึกษาความเดือดร้อนของราษฎร และทรงมีพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน พระองค์ทรงริเริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมายเพื่อให้ประชาชนทั่วทุกถิ่นได้อยู่ดีมีสุข ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ด้านสาธารณสุข ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการคมนาคม ด้านสวัสดิการสังคม ตลอดจนด้านการแพทย์ และสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะด้านการเกษตรทรงให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 ความตอนหนึ่งที่ว่า

“...การเกษตรนั้นถือได้ว่าเป็นทั้งรากฐาน และชีวิตสำหรับประเทศของเรา เพราะคนไทยส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพทางเกษตรกรรม ข้าพเจ้าจึงมีความเห็นเสนอวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมแก่ประเทศเราอย่างยิ่ง ก็คือการทำนุบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาให้พัฒนาก้าวหน้า เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรทุกระดับให้สูงขึ้น...”

จากพระราชดำรัสดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาชีวิตของประชาชน ผู้มีอาชีพเกษตรกรรม และทรงทำนุบำรุงเกษตรกรรมเพื่อให้คงอยู่ และพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น จากทั้งหมดทั้งมวลของการทรงงาน และพระราชดำริของพระองค์ที่แสดงถึงความห่วงใยพสกนิกรชาวไทย ทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำและมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่พสกนิกรไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ใกล้หรือห่างไกลสักเพียงใด ก็มีทรง

ย่อท้อ เข้าไปช่วยเหลือราษฎร ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งดินน้ำ ป่าไม้ และพลังงานหรือแม้กระทั่ง การจราจร ทรงคิดค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล การทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงคิดค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนา เพื่อมุ่งมั่นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน มีคุณค่า และยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามพระยุคลบาท นำมาปฏิบัติ เพื่อให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ประเทศไทยได้นำหลักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเน้นทางสายกลางซึ่งมีความสมดุล พอเพียงตามสถานะภาพของตนเอง เพื่อความสมดุลยั่งยืนในยุคสมัยโลกปัจจุบันอย่างมีความสุข ดังพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ที่ว่า (อุดมพร อมรธรรม, 2549)

“...การจะเป็นเช่นนั้น มันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง...”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ตลอดจนถึงระดับประเทศ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางที่พอดี ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พร้อมทั้งจะสามารถรับมือผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาปรับใช้ในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานคุณธรรมจิตใจคนในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต รู้จัก ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ และพึงตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

ในส่วนของวิสัยทัศน์ที่ว่า การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ทรงประสบมีหลายประเภท ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในฐานะประมุขของประเทศพระองค์ทรงงานตลอดเวลา พระองค์ทรงรับฟังปัญหาจากปากของพสกนิกร ด้วยพระองค์เอง และทรงเข้าไปแก้ไขปัญหา ไม่ทรงวางเฉย หลักการสอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ จะทรงเน้นการปฏิบัติให้ลูกศิษย์ดู และทรงเน้นให้ยึดหลักการฐานเดิมของสังคมไว้ ไม่คัดลอกต่างประเทศมากเกินไป เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้ขาดความเป็นตัวตนของตนเอง แต่อาจนำหลักการมาเปรียบเทียบปรับปรุงได้ โดยปัญหาด้านการศึกษาเป็นด้านหนึ่งที่

พระองค์ทรงให้ความสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ของพระราชโอรสและพระราชธิดา พระองค์ทรงให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ทรงจัดให้มีการศึกษาทางไกล ไทยคม ได้ใช้ทดลองถ่ายทอดออกอากาศ ให้ได้เรียนรู้ และนำวิธีสอนไปใช้ได้อีกด้วย (พลาดิษฐ์ สิทธิชัยกิจ, 2559)

ปัจจุบันปัญหาด้านการเรียนรู้เป็นปัญหาในระดับชาติ ในด้านปัญหาของการจัดการศึกษา ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นประเด็นของการเข้าถึง โอกาสในการศึกษาของประชาชนทางด้านสังคม ข้อมูล ข่าวสารในปัจจุบันและการปฏิบัติด้านเทคโนโลยีของการสื่อสาร เป็นสังคมแบบใหม่ การศึกษา จึงจำเป็นต้องสามารถปรับความสามารถ และทักษะของมนุษย์ให้สามารถเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ได้ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ผลกระทบในด้านอาชีพการงาน เป็นต้น โดยเฉพาะประเด็น ในการปรับระบบการศึกษาตลอดชีวิต จึงเป็นประเด็นหลักในการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ซึ่งการศึกษา คือ การเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมถึง “การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ การเรียนเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ การเรียนเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และการเรียน เพื่อดำรงชีวิตเป็นในสิ่งที่ตนเองต้องการ” (องค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย, 2556) ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระราชทาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต่าง ๆ ไว้เป็นแนวทางการดำเนินงาน ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และนำไปปรับใช้ ทั้งในองค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาชนสามารถสนองพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของสหประชาชาติได้เน้น การพัฒนาสามมิติ ได้แก่ มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ และมิติสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดเป็น แผนแม่บทระดับโลก (โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) จากที่กล่าวมาแล้วนั้น โครงการของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ให้ความรู้ไว้มากมาย ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตไทย และภูมิประเทศ บ้านเรา ดังนั้น จึงทำให้ผู้คนทั่วโลกขนานนามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “The great king” เพราะพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ทำงาน และทรงเสียสละพระองค์เองตลอดเวลา คนทั่วโลกขนานนามพระองค์ว่า “Working Monarch” เพราะพระองค์ทรงทำงานด้วยความเหนื่อยยาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงได้รับการเทิดพระเกียรติเป็น พระบิดา แห่งเทคโนโลยีของไทย บิดาแห่งนวัตกรรมไทย พระบิดาแห่งการประดิษฐ์ไทย พระบิดาแห่ง ฝนหลวง และเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2554 ทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญานามว่า “พระผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน” (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2559)

จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงงานด้านการพัฒนา ประเทศ เพื่อปวงชนชาวไทยและคนทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง ดังได้เห็นจากรางวัลเทิดพระเกียรติ ที่ยกย่องเชิดชูในด้านพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพของพระองค์ และการทรงงาน

ด้วยความเหนื่อยยากของพระองค์จนเป็นที่ยอมรับแก่นานาประเทศ ศาสตร์พระราชาเปรียบเสมือน การตีความจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ซึ่งเป็นเป้าหมาย ชี้นำให้บุคคลในการดำเนินชีวิต โดยผ่านการถกทอเรียงร้อยจากของจริง จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ โดยการนำหลักการทรงงานในด้านการพัฒนานำสู่การปฏิบัติ เพื่อการแก้ไขปัญหา การดำรงอยู่ เพื่อก่อเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามมาในที่สุด ซึ่งมีมนุษย์จะเกิด การพัฒนาได้นั้นจะต้องอาศัยความรู้ 3 ศาสตร์ คือ “ศาสตร์ชาวบ้าน” “ศาสตร์สากล” และ “ศาสตร์พระราชา” (ภานุมาศ ทักษณา, 2559) ศาสตร์พระราชนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในประเทศไทยที่เกิดขึ้น โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงได้สั่งสอนและปฏิบัติให้ดู เพื่อให้ประชาชนชาวไทยเดินตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งจะทำให้ ประเทศไทย และคนไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมีความสุขมั่นคง และยั่งยืนหากกล่าวถึงใน การพัฒนาประเทศแล้ว การนำศาสตร์พระราชมามาประยุกต์ใช้สู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน และมีความสุขได้นั้น แนวทางวิถีของความพอเพียง-เศรษฐกิจ ที่เป็นศาสตร์พระราชา ที่กำลังถูก พูดยังอย่างมากในประเทศไทย หลังจากเกิดช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 สังคมไทยไม่ใช่ สังคมแข่งชิง ไม่ใช่สังคมแข่งขัน แต่เป็นสังคมที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เราเป็นประเทศที่สร้างความพอเพียงได้ง่ายที่สุดในโลก ประเทศไทยมีการประกาศใช้แผนพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-พ.ศ. 2509) จนถึงปัจจุบันใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2564) ซึ่งในแผนนี้ จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ ท้ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้นำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้ สังคมไทยสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยง อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2559)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศ โดยได้รับมอบภาระหน้าที่การรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามกิจกรรมการศึกษา ที่มีกลุ่มรับบริการ และมีวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบที่ยืดหยุ่นตามสภาพของกลุ่มเป้าหมาย ตามความหมาย ของคำว่า “การศึกษานอกระบบ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3-4) ยังรวมถึงการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักการ คือ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และการได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึงและเป็นธรรม และมีคุณภาพที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

บริบทของประชาชน การพัฒนาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในด้านการศึกษา (อัญชลี ธรรมะวิจิตร, 2553) โดยมีกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษิตตามอัธยาศัยตามคู่มือการดำเนินงานครู กศน. ตำบล พ.ศ. 2553 ตามกรอบงานกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทหน้าที่ของ กศน.ตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของอำเภอ มีฐานะเป็นหน่วยงานจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กศน.ตำบล จึงเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตามภารกิจหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญในการจัด และส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน โดยมีหัวหน้า กศน.ตำบล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงาน กศน.ตำบล (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553)

ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน เป็นการศึกษา ระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพอย่างแท้จริง ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบคือสำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีภารกิจของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ในฐานะองค์กรของภาครัฐดำเนินงานภายใต้นโยบาย เพื่อตอบสนองงานตามนโยบายภาครัฐให้เป็นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีบทบาทหน้าที่เป็นองค์กรทางด้านการศึกษาและยังครอบคลุมไปจนถึงในด้านการปฏิบัติงานในชุมชน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง บทบาทที่เห็นได้ชัดคือบทบาทและภารกิจของ กศน.ตำบล ที่ปฏิบัติงานร่วมกันทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมี ครู กศน.ตำบล เป็นผู้ที่มิบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สำนักงาน กศน.จึงมีการขับเคลื่อน การชู “ศาสตร์พระราช” ปฏิบัติงานจริงในชุมชนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวถึงการยกระดับการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม และยังคงยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้ัญญะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญา นำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) รวมทั้งได้เสริมสร้างความเข้าใจไปยังภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและน้อมนำไปปฏิบัติ ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จึงมีหน้าที่ในการสนองนโยบายการดำเนินงานในด้านการจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามยุทธศาสตร์ กศน. (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ, 2560) ในส่วนของเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมี กศน. ตำบล ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชนเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สุรพงษ์ จำจด (2559 อ้างถึงใน อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์, 2560) ได้กล่าวว่า

“การขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติงานในชุมชน” ตามที่รัฐบาลมีนโยบาย ส่งเสริมให้ประชาชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหลายรูปแบบ และเพื่อเป็นการขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง สำนักงาน กศน. จึงได้ส่ง การให้สำนักงาน กศน. ทั่วประเทศ จัดอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนในเรื่องดังกล่าวไปสู่ การปฏิบัติให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากสำนักงาน กศน. เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัด การศึกษาของ กศน. ที่จำเป็นจะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และศรัทธาต่อศาสตร์ พระราชา โดยผู้เข้าร่วมการอบรมล้วนมีบทบาทหน้าที่ของตนเองในการร่วมขับเคลื่อน ทั้งบทบาท หน้าที่ของตนเองในการร่วมขับเคลื่อนชุมชน ทั้งบทบาทของผู้บริหารและบุคลากรทั้งระดับอำเภอ และตำบล ซึ่งจะต้องไปทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมหลักการ เรียนรู้หลักการทรงงาน แนวพระราชดำริ โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทในชุมชนในรูปแบบ ของพระราชรัฐในพื้นที่ ที่รับผิดชอบดูแล และยังคงกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า หัวใจของศาสตร์พระราชาคือ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษารุ่นนี้ คือ การเน้นให้ประชาชนรู้จักที่จะพึ่งพาตนเองได้ โดยพึ่งพาจากปัจจัย 4 ของตนเองให้ได้ก่อนเป็นสำคัญ ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ท่านทรงพระราชทานให้ประชาชนได้เดินตามรอย ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข อันประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ จะสามารถนำมาใช้ได้ดีกับการทำเกษตรกรรมของคนไทยแล้ว ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ดีกับ ทุกสัมมาอาชีพ ซึ่งสำนักงาน กศน. ทั่วประเทศจะต้องขับเคลื่อนนำศาสตร์พระราชาไปประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงานจริง ให้บรรลุตามเป้าหมายและขยายผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการดำเนินงานแบบบูรณาการ เพื่อการบริหารงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงแบ่งกลุ่มจังหวัดของประเทศไทยออกเป็น 18 กลุ่ม โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้ออกมาแบ่งตามการบริหารงานกลุ่มจังหวัดประกอบไปด้วย จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง โดยให้จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์การปฏิบัติงานของกลุ่มจังหวัด ซึ่งมีความสำคัญในด้านการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสำคัญด้านการบูรณาการยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการ สรรพกำลัง และทรัพยากรในจังหวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการแบ่งกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคยุทธศาสตร์รายสาขา/ เฉพาะด้าน รวมไปถึงสอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส สภาพปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และ รวมไปถึงความสอดคล้องเชื่อมโยงตั้งแต่วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ จนถึงแผนงาน/ โครงการ เพื่อการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่จังหวัดอย่างชัดเจน (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานำมาใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นรูปธรรมในด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยการนำศาสตร์พระราชามาใช้เพื่อการปฏิบัติงาน และร่วมกันหาแนวทางส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชานำมาใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานำมาใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชานำมาใช้ในการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง

5. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกันมีระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชแตกต่างกัน

2. ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชในการปฏิบัติงานชุมชน แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครอบคลุมการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง โดยการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตามกรอบงานที่เป็นไปตามเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน ปีพุทธศักราช 2553 ตามกิจกรรมหลักในด้านการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ในเรื่องของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน.ตำบล ในด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และนอกจากนี้ยังครอบคลุมแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

กำหนดพื้นที่ดำเนินการวิจัยในเขตความรับผิดชอบของสถาบันส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาดำเนินการปีการศึกษา 2560

4. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ

4.1.1 ประชากรการวิจัยประกอบด้วย ครู กศน.ตำบล ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) จังหวัดชลบุรี 2) จังหวัดระยอง 3) จังหวัดตราด และ 4) จังหวัดจันทบุรี ตำบล ๆ ละ 1 คน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 264 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้สูตร Taro yamane และสุ่ม โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น นำมาซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน ตำบล ๆ ละ 1 คน เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.2 ผู้ร่วมสนทนากลุ่มการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสตร์พระราชามา จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

5. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น

5.1.1 เพศ

5.1.2 ประสบการณ์การทำงาน

5.1.3 ระดับการศึกษา

5.2 ตัวแปรตาม

5.2.1 ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามา

5.2.2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

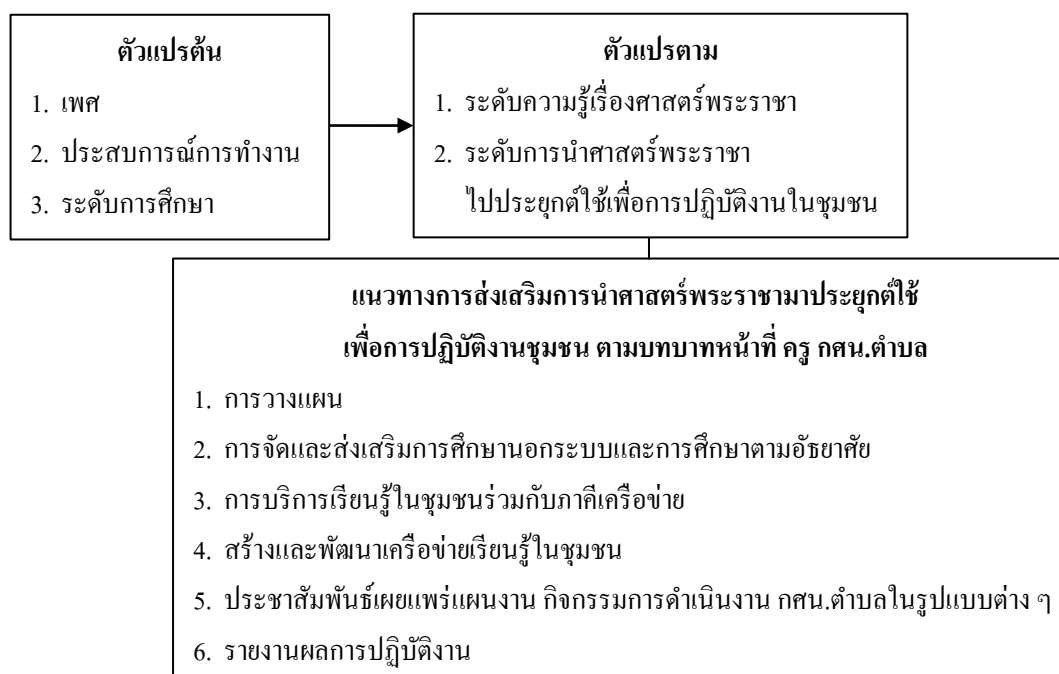
1. ได้การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ได้แนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงาน
ชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง
3. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงาน
ชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods) ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มุ่งเน้นการศึกษาการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียง โดยการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานชุมชน และทราบแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน นำไปสู่การพัฒนาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง

ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

ศาสตร์พระราช หมายถึง องค์ความรู้ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ได้จากการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ในด้านต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงดำริ ริเริ่ม คิดค้น ยังรวมไปถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ เกิดความสุข แก่ปวงชนชาวไทย และการพัฒนาประเทศชาติ โดยสรุป ดังนี้

1. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ
2. ระเบิดจากภายใน
3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
4. ทำตามลำดับขั้น
5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์
6. ใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่างองค์รวม
7. ไม่ติดตำรา
8. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
9. ทำให้ง่าย
10. การมีส่วนร่วม
11. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม
12. บริการที่จุดเดียว
13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
14. ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ
15. ปลุกป่าในใจคน
16. ขาดทุนคือกำไร
17. การพึ่งพาตนเอง
18. พออยู่พอกิน
19. เศรษฐกิจพอเพียง
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน
21. ทำงานอย่างมีความสุข
22. ความเพียร
23. รู้ รัก สามัคคี

การประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเกิดประโยชน์แก่ชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การปฏิบัติงานชุมชน หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภายใต้การนำศาสตร์พระราชามาใช้ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แนวทางการส่งเสริม หมายถึง วิธีการที่เหมาะสมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง จังหวัดในกลุ่มการบริหารงานแบบกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี

บทบาทหน้าที่ ครู กศน.ตำบล หมายถึง บทบาทในการจัดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ตามคู่มือการปฏิบัติงาน ปีพุทธศักราช 2553

กศน.ตำบล หมายถึง เป็นหน่วยจัดกิจกรรมเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ระดับตำบลหรือแขวง

เพศ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ถูกกำหนดโดยสรีระ แบ่งเป็นเพศหญิง และเพศชาย
 ประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งเป็น

ประสิทธิภาพมาก หมายถึง ประสิทธิภาพทำงาน ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

ประสิทธิภาพน้อย หมายถึง ประสิทธิภาพทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ชั้นการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งเป็น

ระดับปริญญาตรี หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาวุฒิการศึกษามหาบัณฑิต

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก

ระดับความรู้ หมายถึง มีความรู้ด้านศาสตร์พระราชามา 23 ข้อ

ระดับการประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำศาสตร์พระราชามา นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในกิจกรรมต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อ การปฏิบัติงานชุมชน ของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดศาสตร์พระราชา
2. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ข้อมูลพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดศาสตร์พระราชา

ความหมายศาสตร์พระราชา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ขึ้นครอง ราชย์สมบัติ นับเป็นระยะเวลาเกือบ 70 ปีพระองค์ทรงครอบแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุข ของมหาชนชาวสยาม สมดังพระปฐมบรมราชโองการ โดยแท้ องค์ความรู้ของพระองค์ทรงพัฒนา เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขราษฎรหรือศาสตร์พระราชายังคงต่อยอดขยายออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผ่านผู้เกี่ยวข้อง และหน่วยงาน โครงการในพระราชดำริต่าง ๆ โดยมีผู้ให้ความหมายศาสตร์พระราชา ไว้ดังนี้

ดิศนัดดา ดิศกุล (2554) ได้ให้นิยามองค์ความรู้ที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ นี้ว่าเป็น “ศาสตร์พระราชา” โดยกล่าวว่า ศาสตร์พระราชาคือ การลงไปศึกษา เรียนรู้จากชุมชน ให้ชุมชนบอกปัญหาคืออะไร ความต้องการของชาวบ้านคืออะไร พระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงทำให้เห็นมาโดยตลอด

เกษม วัฒนชัย (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชามีหมายถึง โครงการตามพระราชดำริ สี่พันกว่าโครงการ ซึ่งมีครบองค์ความรู้ ไม่ว่าจะเป็น การจัดการดิน การจัดการน้ำ การเกษตร แปรรูป พลังงานทางเลือก สิ่งแวดล้อมชุมชน การปลูกป่า ปลูกต้นไม้ และปลูกพืชผักสวนครัว

สมชัย จิตสุชน (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชาคือ แนวทางการพัฒนาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่มีความลุ่มลึก รอบด้าน มองการณ์ไกล และเน้น ความยั่งยืนยาวนาน ก่อนที่ประชาคมโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้ เป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาเพื่อยกระดับ

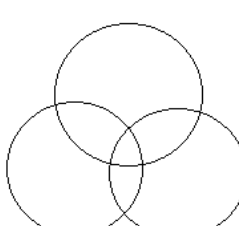
คุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่า องค์ประกอบของศาสตร์พระราชาก็ คือ การศึกษาสุขภาพ การเพิ่มผลผลิตการผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะ คนจน และผู้ยากไร้

สำนักโฆยก (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชาก็คงอยู่คู่แผ่นดินไทยนั้นครอบคลุมทั้ง “พระราชดำริ” คือ แนวคิดและปรัชญา “พระราชดำรัส” คือ คำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงาน และ “พระราชจริยวัตร” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดชฯ ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งปวงพสกนิกรชาวไทยได้น้อมนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน รวมทั้งรัฐบาลและข้าราชการทุกคน ได้น้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารแผ่นดิน เพื่อสร้างชาติและพัฒนาประเทศอย่างสมดุลยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชาก็หมายถึง องค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้จากชุมชน ในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จากองค์ความรู้ที่พระองค์ทรงดำริ ริเริ่ม คิดค้น ยังรวมไปถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ เกิดความสุขแก่ปวงชนชาวไทย และการพัฒนาประเทศชาติ

แนวคิดและทฤษฎีศาสตร์พระราชาก็

แนวคิดศาสตร์พระราชานั้น ก็คือ แนวทางวิถีพอเพียง-เศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นศาสตร์พระราชาก็ ซึ่งบุคคลหนึ่งที่เข้าใจ และปฏิบัติ ก็คือ วิวัฒน์ ศัลยกำธร (2559 อ้างถึงใน อานนท์ สักดิ์วีระวิทย์, 2560) กล่าวว่า แนวคิดศาสตร์พระราชาก็-ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ นั้นก็คือการพัฒนาคน การศึกษาซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ที่จำเป็นต้องพัฒนาประชาชนของประเทศให้ยืนบนลำแข้งของตนเอง ให้พึ่งตนเอง โดยให้หน้าหลักพอเพียงไปขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐ ในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแนวคิดหลักการต่าง ๆ ที่เผยแพร่ออกมาผ่านพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท เป็นต้น และยังมึนนักวิชาการยังสรุปศาสตร์พระราชาก็จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไว้ดังภาพ 2 (อานนท์ สักดิ์วีระวิทย์, 2560)

<p>การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development)</p> <p>ครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของมหากษัตริย์ชาวไทย (Reign in righteousness for the well-being of Thai citizens)</p> <p>พอยู่พอกิน (Living in contentment) รู้รักสามัคคี (Living in harmony and unity)</p>			<p>ผลลัพธ์ (Ends)</p>
<p>โครงการพระราชดำริกว่าสี่พันโครงการ สถานีวิทยุ อ.ส.ถนนวงแหวน ถนน รัชดาภิเษกทางด่วนลอยฟ้าถนนบรม ราชชนนี สะพานพระราม 8 ฯลฯ</p> <p>เกษตรทฤษฎีใหม่ แก่เลี้ยงดิน แก่มลิง ฝนหลวง กังหันน้ำ ชัยพัฒนา หมู่บ้านแฝก เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ฯลฯ</p> <p>ทำให้ด้วยความรัก ความปรารถนาดี</p> <p>ประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สถานที่ สถานการณ์ (Flexibly apply. Do not adhere to text book. Adapt to individual, geography, and contingency.)</p>			<p>การประยุกต์ใช้ (Applications)</p>
<p>เข้าใจ (Understanding)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) - ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว (Existing data) - วิเคราะห์และวิจัย (Analytics and research) - ทดลองจนได้ผลจริง (Experiment till actionable results) 	<p>เข้าถึง (Connecting)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระเบิดจากข้างใน (Inside-out blasting) - เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Understand target) - สร้างปัญญา (Educate) 	<p>พัฒนา (Development)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เริ่มด้วยตนเอง (Self-initiated) - พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) - ต้นแบบเผยแพร่ความรู้ (Prototype and role modle) 	<p>วิธีการ (Means)</p>
<p>คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม</p>			
<p>ทางสายกลาง (The middle path)</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>ความมีเหตุมีผล (Reasonableness)</p> </div> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> <p>พอประมาณ (Moderation) มีภูมิคุ้มกันในตนเอง (Self-immunity)</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ฐานความรู้ (Knowledge condition)</p> <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ฐานคุณธรรม (moral condition)</p> <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> </div> </div> <p>ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy)</p>			<p>ปรัชญาในฐานะหลักการงาน (Philosophy as guiding principles)</p>

ภาพที่ 2 ศาสตร์พระราชา (อานนท์ สักดิ์วีระวิญญู, 2560)

จากภาพที่ 2 กล่าวได้ว่า ศาสตร์พระราชา จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการนำทางประกอบด้วยสามห่วงสองฐาน คือความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันในตนเอง มีฐานความรู้ และฐานคุณธรรม

2. วิธีการของศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยต้องเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม แลวัฒนธรรม โดย

เข้าใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การใช้และการแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์และการวิจัย การทดลองใช้ จนได้ผลจริงก่อน

เข้าถึง หมายถึง การระเบิดจากข้างใน เข้าใจกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา และปัญหาสังคม

พัฒนา หมายถึง การพัฒนาที่ประชาชนเริ่มต้นด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และมีต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้

3. การประยุกต์ใช้แห่งศาสตร์พระราชา ต้องทำให้ด้วยความรักความปรารถนาและด้วยใจ ต้องประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่และสถานการณ์ ได้แก่โครงการในพระราชดำริ 4,000 กว่าโครงการ เป็นต้น

4. ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราชา คือ แผ่นดินโดยธรรมและประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยามตามพระปฐมราชโองการ พออยู่พอกิน และ รู้รักสามัคคี อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

อาจสรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีศาสตร์พระราชนั้น คือ การพัฒนาคนให้มีความรู้ การพัฒนาปัญญาทางสังคมในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจ โดยการเข้าใจตนเอง บริบททางสังคม เข้าถึงเป้าหมายในการพัฒนา เพื่อการพึ่งตนเองได้ และมีต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้ในการประยุกต์ใช้ โดยให้เกิดประโยชน์สุข และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุด

หลักการและกระบวนการศาสตร์พระราชา

หลักและกระบวนการของศาสตร์พระราชา ปันดดา ดิศกุล (2560) กล่าวว่า สังคมไทยเป็นสังคมแห่งวิริยภาพโดยเอกลักษณ์ กล่าวคือ เป็นสังคมของผู้คนที่มีความเพียร ซื่อตรง ไม่เอารัดเอาเปรียบ คนไทยเป็นสุภาพชนที่เป็นแบบอย่างแก่กันมาแต่เก่าก่อน มีความรู้รัก สามัคคีตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ สังคมไทยถือเป็นการเรียนรู้ตามพระราชจริยวัตร พระอัจฉริยภาพ และพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความเป็นสิริมงคลของปวงชน

สมชัย จิตสุชน (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา คือ แนวปฏิบัติที่มีกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ คำนึงถึง บริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่ แก้ปัญหาแบบองค์รวมให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการของคนในพื้นที่ตามหลักการทรงงานที่ว่า การพัฒนาจะต้อง “ระเบิดจากข้างใน” โดยแบ่งตามเป้าหมายเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ เพื่ออยู่รอด (Survival) พึ่งตนเอง (Self-reliance) และยั่งยืน (Sustainable) ดังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงตรัสถามชาวบ้านว่า “พอมีพอกิน” หรือ ไม่ แสดงว่าพระองค์ท่านทรงมีลำดับขั้นตอนการพัฒนาที่ชัดเจน และยังหมายถึงการเอาใจใส่ต่อคนจนที่สุด (Poorest the poor)

ประยูร จันทโรชา (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา มีหลักการครอบคลุม “จากนภา ผ่านภูผา สู่มหานที” สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างจริงจัง ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาสมดุล และสร้างความยั่งยืน ดังภาพที่ 3 ศาสตร์พระราชาจากภูผาสู่มหานที

ภาพที่ 3 ศาสตร์พระราชาจากภูผาสู่มหานที

นอกจากนี้แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ตั้งด้วยทศพิธราชธรรม และยังทรงเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต และการทำงานแก่พสกนิกร

ของพระองค์ และนานาประเทศอีกด้วย ผู้คนต่างประจักษ์ถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ และมีสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้ ซึ่งแนวคิด หรือหลักการทรงงานของพระองค์ ก็มีความสำคัญ โดย สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550) สรุปไว้ 23 ข้อ ดังนี้

1. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ

ทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจากข้อมูลเบื้องต้น ทั้งเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตามเป้าหมาย

2. ระเบิดจากภายใน

จะทำการใด ๆ ต้องเริ่มจากคนที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้เกิดความเข้าใจและอยากทำ ไม่ใช่การสั่งให้ทำ คนไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ทำก็เป็นได้ ในการทำงานนั้นอาจจะต้องคุยหรือประชุมกับลูกน้อง เพื่อนร่วมงาน หรือคนในทีมเสียก่อน เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและวิธีการต่อไป

3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก

ควรมองปัญหาภาพรวมก่อนเสมอ แต่เมื่อจะลงมือแก้ปัญหาหานั้น ควรมองในสิ่งที่คนมักจะมองข้าม แล้วเริ่มแก้ปัญหาจากจุดเล็ก ๆ เสียก่อน เมื่อสำเร็จแล้วจึงค่อย ๆ ขยับขยายแก้ไขไปเรื่อย ๆ ทีละจุด เราสามารถเอามาประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ โดยมองไปที่เป้าหมายใหญ่ของงานแต่ละชิ้น แล้วเริ่มลงมือทำจากจุดเล็ก ๆ ก่อน ค่อย ๆ ทำ ค่อย ๆ แก้ไปที่ทีละจุด งานแต่ละชิ้นก็จะลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ “ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก ก็ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน มันไม่ได้แก้อาการจริง แต่ต้องแก้ปัญหาคือทำให้เราปวดหัวให้ได้เสียก่อน เพื่อจะให้อยู่ในสภาพที่ดีได้”

4. ทำตามลำดับขั้น

เริ่มต้นจากการลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วก็เริ่มลงมือสิ่งที่จำเป็นลำดับต่อไป ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ถ้าทำตามหลักนี้ได้ งานทุกสิ่งก็จะสำเร็จได้โดยง่าย ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนเสียก่อน ได้แก่ สุขภาพสาธารณสุข จากนั้นจึงเป็นเรื่องสาธารณสุขโรคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังพระบรมราโชวาทของในหลวงรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร สามารถปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป...”

5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์

การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน “การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา คือนิสัยใจคอของคนเรา จะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง”

6. ใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่างองค์รวม คือการมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน มองสิ่งที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

7. ไม่ติดตำรา

เมื่อเราจะทำการใดนั้น ควรทำงานอย่างยืดหยุ่นกับสภาพและสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ใช่การยึดติดอยู่กับแคในตำราวิชาการ เพราะบางที่ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด บางครั้งเรายึดติดทฤษฎีมากเกินไปจนทำอะไรไม่ได้เลย สิ่งที่เราทำบางครั้งต้องโอบอ้อมต่อสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และจิตวิทยาด้วย

8. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไข ปรับปรุง โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่ยากมากนัก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“...ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกโดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติจะได้ประหยัดงบประมาณ...”

9. ทำให้ง่าย

ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงาน การพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและที่สำคัญอย่างยิ่งคือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศโดยรวม “ทำให้ง่าย”

10. การมีส่วนร่วม

ทรงเป็นนักประชาธิปไตย ทรงเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น “สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำใจให้กว้างขวาง นักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวกการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง”

11. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“...ใครต่อใครบอกว่า ขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟังจนเบื่อ อาจรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอกว่าขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่าให้ ๆ อยู่เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้น มิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้...”

12. บริการที่จุดเดียว

ทรงมีพระราชดำริมากกว่า 20 ปีแล้ว ให้บริหารศูนย์ศึกษาการพัฒนาหลายแห่งทั่วประเทศ โดยใช้หลักการ “การบริการรวมที่จุดเดียว: One stop service” โดยทรงเน้นเรื่องรู้จักสามัคคีและการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน ด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ ทรงมองปัญหาธรรมชาติอย่างละเอียด โดยหากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือเราด้วย

14. ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ

ทรงนำความจริงในเรื่องธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการแนวทางการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสภาพที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่ปกติ เช่น การบำบัดน้ำเน่าเสีย โดยให้ผักตบชวา ซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

15. ปลุกป่าในใจคน

การจะทำการใดสำเร็จต้องปลุกจิตสำนึกของคนเสียก่อน ต้องให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะต้องปลุกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลุกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและจะรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

16. ขาดทุนคือกำไร

หลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

17. การพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถ พึ่งตนเองได้ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน

ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” ให้ได้เสียก่อน แล้วจึงค่อยขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

19. เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต ให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งปรัชญานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งระดับบุคคล องค์กร และชุมชน

20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน

ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

21. ทำงานอย่างมีความสุข

ทำงานต้องมีความสุขด้วย ถ้าเราทำอย่างไม่มีความสุขเราจะแพ้ แต่ถ้าเรามีความสุขเราจะชนะ สนุกกับการทำงานเพียงเท่านั้น ถือว่าเราชนะแล้ว หรือจะทำงานโดยคำนึงถึงความสุขที่เกิดจากการได้ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นก็สามารถทำ

22. ความเพียร

การเริ่มต้นทำงานหรือทำสิ่งใดนั้นอาจจะไม่ได้มีความพร้อม ต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น ดังเช่นพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่งก็จะว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายก็จะตกเป็นอาหารปู ปลาและไม่ได้พบกับเทวดาที่ช่วยเหลือมิให้จมน้ำ

23. รู้ รัก สามัคคี

รู้ คือ รู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหานั้น รัก คือ เมื่อเรารู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้ว เราต้องมีความรัก ที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ปัญหานั้น และสามัคคี คือ การแก้ปัญหาคำต่าง ๆ ไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน

อาจกล่าวสรุปได้ว่า หลักการและกระบวนการของศาสตร์พระราชานั้น คือ กระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่พระองค์ทรงถือปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ตามหลักการทรงงานเพื่อนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้

เป็นเวลาเกือบ 20 ปี ที่คนไทยรู้จักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานเป็นแนวทางในการนำพาประเทศไทยให้ข้ามพ้นผ่านวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 จนหลายภาคส่วนนำปรัชญานี้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งกล่าวได้ว่าศาสตร์พระราชามาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี พ.ศ. 2554 ไว้ว่า (ศาสตร์พระราชาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2554)

“...เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงถึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้แต่วิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญ คือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ...”

อาจกล่าวได้ว่า ในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้น สิ่งสำคัญที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ต้องคำนึงถึงเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนานั้น คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยนักพัฒนาจะต้องมีใจรัก มีความรับผิดชอบต่อ เศรษฐกิจ สังคม ชุมชน สภาพแวดล้อม และยังรวมไปถึงจิตใจของเพื่อนมนุษย์อีกด้วย

ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2559) กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” ว่า ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก เพื่อน้อมนำพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนามาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วม และได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ให้มีความกินดีอยู่ดี และยังเชื่อมโยง “ศาสตร์พระราชามา” ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP-Sufficiency economy) กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs- Sustainable development goals) ประสบความสำเร็จ ในการสร้างความตระหนัก และการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศในระดับหนึ่ง เช่น โครงการหุบกะพง กังหันชัยพัฒนา โรงเรียนพระดาบส เป็นต้น

แคล์ ซี เอเวอรี่ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2559) ได้กล่าวถึงการเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปใช้ ในภาคส่วนต่าง ๆ

ทั่วประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคการศึกษา ซึ่งหมายถึงคนเราในอนาคต ดำเนินการโดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 กระทั่งปัจจุบัน วิชา เครื่องาม (2560) กล่าวโดยสรุปว่า ศาสตร์พระราชามีสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำสิ่งที่เป็นปรัชญาอันยิ่งใหญ่ คือ กฎหมาย เป็นเพียงวิถีทางหนึ่งที่น่าไปสู่ความยุติธรรม คือ ยุติธรรม เป็นเป้าหมายปลายทางกฎหมาย ซึ่งกฎหมายอาจเป็นเพียงวิธีการ อาจมีวิธีอื่นที่น่าไปสู่เป้าหมายได้ เช่นเดียวกัน ดังนั้น อาจมีหลายวิธีในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในศาสตร์พระราชามีหลักวิชาต่าง ๆ ทั้งสังคม วิทยาศาสตร์ ปนอยู่ เพราะไม่ใช่ศาสตร์ที่ใช้สอบ หรือเพื่อปริญญา แต่เป็นสิ่งที่พัฒนาประเทศชาติ โดยการทำให้เป็นระบบและขั้นตอนจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล

ดังนั้น การนำศาสตร์พระราชมามาประยุกต์ใช้นั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยยึดหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยการทำให้เป็นระบบ ขั้นตอนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ความหมายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบ (Non-formal education) หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีการจัดหลักสูตร ระยะเวลาในการเรียน การวัด และประเมินผลยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน โดยไม่เป็นการจำกัด อายุ รูปแบบการเรียนการสอนและสถานที่ สำหรับประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนหรือสถานที่สำหรับประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบอยู่เป็นจำนวนมาก โดยนิยมจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือศูนย์การเรียนรู้นอกโรงเรียน เพื่อให้ประชาชนเข้ามาเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน โยภายในศูนย์มีอาจารย์ประจำ และอาจารย์อาสาสมัครเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการศึกษารูปแบบนี้เป็นหนึ่งในสามรูปแบบหลักตามการจัดขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (คัมภีร์ กศน., 2555)

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายคำว่า การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal education) เป็นการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบตายตัว ไม่มีหลักสูตรและระยะเวลาในการเรียนที่แน่นอน โดยการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้เป็นการศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์ตรงที่ได้ประสบในชีวิตประจำวัน โดยการศึกษาตามอัธยาศัยจะกลายเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมาย การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในมาตราที่ 4 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การศึกษานอกระบบ หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ความสำคัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหลักการในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ชัดหลัก ดังต่อไปนี้

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึงเป็นธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน

1.2 การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเรียนรู้

2. การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียน ทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำ เทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษา

2.3 การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

เป้าหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1. การศึกษานอกระบบ

1.1 ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ

1.2 ภาครัฐเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรม การศึกษา

2. การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็น ในการยกระดับ คุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2.3 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับ การศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

หน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ในมาตรา 14 ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้น ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคณะกรรมการ

3. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนา หลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษา บุคลากรและระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา

5. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่นรวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6. จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถานีวิทยุโทรทัศนเพื่อการศึกษา วิทยุชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน

7. ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

8. ปฏิบัติงานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีจำนวน 964 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต (กศน. เขต) จำนวน 50 แห่ง

2. สถานศึกษาสังกัดสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) จำนวน 877 แห่ง

3. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 37 แห่ง มีดังนี้

(1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง)

(2) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

(3) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจำนวน 7 แห่ง

(4) ศูนย์ฝึกวิชาชีพจังหวัดกาญจนบุรี”สามสงฆ์ทรงพระคุณ”

(5) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จำนวน 12 แห่ง

(6) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (เอกมัย)

(7) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิต

(8) ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาร้อยเอ็ด

(9) อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

(10) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

(11) สถาบันการศึกษาทางไกล

(12) สถาบันการศึกษาต่อเนื่องสิรินธร

(13) สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

(14) สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค

(15) สถาบันส่งเสริมและ พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.3 ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

1.4 จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่

1.5 จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.6 วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ

1.7 ดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน การเทียบ โอนความรู้แลประสบการณ์

1.8 กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.9 พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.10 ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.11 ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

1.12 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

การปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ เรื่อง การศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้

ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยเฉพาะได้ดำเนินการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ในทุกพื้นที่ เดิมเต็มระบบการศึกษาให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง กศน.ตำบล เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือห้องเรียน ของ กศน.อำเภอ/เขต ซึ่งตั้งอยู่ในระดับตำบล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของประชาชนในชุมชน และพัฒนา กศน.ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553)

ความหมายและความสำคัญ

กศน.ตำบล หมายความว่า เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล/แขวง

บทบาทหน้าที่

บทบาทหน้าที่ กศน.ตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กศน.ตำบล มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีหัวหน้า กศน.ตำบลเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน กศน.ตำบล ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน.ตำบล

1.1 วางแผน

1.1.1 จัดทำฐานข้อมูลชุมชน

1.1.2 จัดทำแผนพัฒนา กศน.ตำบล

1.1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2. การจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ดังนี้

- จัดส่งเสริมการรู้หนังสือ
- การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การศึกษาต่อเนื่อง

2.2 จัดและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

- ส่งเสริมการอ่าน
- จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- บริการข่าวสารข้อมูล และสื่อทุกประเภท

- จัดและส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดชุมชน มุมหนังสือ

3. บริการการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย

3.1 ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ร่วมกับ (สอศ.)

3.2 ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับ (สอศ.)

3.3 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนร่วมกับ (กระทรวงไอซีที)

3.4 มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตร่วมกับ (สสวท.)

3.5 หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ร่วมกับโรงพยาบาล สถานีอนามัย

3.6 ธนาคารเคลื่อนที่

3.7 การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ร่วมกับกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

3.8 อำเภอเคลื่อนที่ ร่วมกับอำเภอ

4. สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชนผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

5. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แผนงาน โครงการ กิจกรรมและผลการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในรูปแบบต่าง ๆ

6. รายงานผลการปฏิบัติงาน

6.1 รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลากำหนด

6.2 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. ตำบล

ข้อมูลพื้นฐานของภาคตะวันออก

ความหมายและความสำคัญ

ภาคตะวันออกเป็นภูมิภาคย่อยทางตะวันออกของประเทศไทย เดิมถือเป็นส่วนหนึ่งของภาคกลาง อยู่ติดชายฝั่งอ่าวไทยด้านตะวันออก นับเป็นอีกภูมิภาคหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นแหล่งอุตสาหกรรม ผลไม้ และอัญมณีของประเทศ (กรมการปกครอง, 2558)

ลักษณะภูมิประเทศภาคตะวันออก

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปจะเป็นทิวเขา ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบชายฝั่งทะเล

- เขตภูเขา ได้แก่ ทิวเขาจันทบุรี ตั้งอยู่ตอนกลางของภาค วางตัวในแนวตะวันออก-ตะวันตก มียอดเขาสูงสุด คือ ยอดเขาสอยดาวใต้ และทิวเขาบรรทัด วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ มียอดเขาสูงสุด คือ เขาตะแบงใหญ่ เป็นภูเขาที่กั้นพรมแดนไทยกับกัมพูชา

- เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำอยู่ทางตอนเหนือของภาค อยู่ระหว่างเทือกเขา สันกำแพง และเทือกเขาจันทบุรี

- เขตที่ราบชายฝั่งทะเล ตั้งแต่เทือกเขาจันทบุรีไปจนถึงอ่าวไทยเป็นที่ราบชายฝั่งแคบ ๆ ที่มีภูมิประเทศสวยงาม และมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพรมแดนติดต่อกับกัมพูชาที่จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด มีสันปันน้ำของเทือกเขาบรรทัดที่จังหวัดจันทบุรี และตราดเป็นพรมแดนธรรมชาติ และมีพรมแดน เรขาคณิต คือ พรมแดนที่กำหนดขึ้นเป็นเส้นตรงลากเชื่อมจุดต่าง ๆ เรียกพื้นที่นี้ว่าฉนวนไทย คือ พรมแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีต่อกับที่ราบต่ำเขมร มักจะมีปัญหาเรื่อง การล่องล้าดินแดนอยู่เสมอ ตั้งอยู่ที่จังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน

การแบ่งพื้นที่

โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์ พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ของครู กศน.ตำบล ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา ตามอัยาศัย เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานราชการ ดังนั้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงแบ่งตามแนวทางการบริหารงานราชการแบบแบ่งกลุ่มจังหวัด มีการแบ่งกลุ่มจังหวัดออกเป็น 18 กลุ่มย่อย ซึ่งกรอบแนวคิดในการแบ่งกลุ่มจังหวัด มีดังนี้ (สำนักงานพัฒนาและส่งเสริม การบริหารราชการจังหวัด, 2560)

1. การจัดการปัญหาในระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงกันระหว่างจังหวัด ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ที่เป็นปัญหาร่วมกันในพื้นที่
2. เน้นความร่วมมือในเรื่องของการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนายุทธศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจและสังคม
3. ยุทธศาสตร์จังหวัดใกล้เคียงกันจะมีจุดเน้นของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกัน และมีเจ้าภาพในแต่ละยุทธศาสตร์จังหวัดใดเป็นผู้รับผิดชอบผู้นำในยุทธศาสตร์นั้น

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในรูปแบบการบริหารงานแบบกลุ่มจังหวัด ประกอบไปด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด และจังหวัดชลบุรี (สำนักงานบริหาร ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด, 2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นิภาพร กลิ่นเกตุ (2557) ศึกษายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในรวมและรายด้าน และจากการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งรายรวมและรายด้าน และความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

อภิชัย พันธเสน (2550 ก) ศึกษา เรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ในด้านการจัดการธุรกิจซึ่งได้มาจากการรวบรวมพระกระเสราษค้ำรัสในที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรดาและสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี ซึ่งเป็น การดำเนินงานธุรกิจในรอบแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสามารถสรุปออกเป็นหลักการ การนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการธุรกิจ ได้ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม คือ การเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อให้ถูกตามหลักวิชาการ และใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัด คุ่มค่า และก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ใช้แรงงานมากกว่าใช้เทคโนโลยีทดแทน หากแต่มีความจำเป็นถึง

ความเสียหายของผลผลิต

4. สามารถบริหารจัดการสอดคล้อง ตามขนาดกำลังการผลิต

5. ไม่เน้นกำไรในระยะสั้น ๆ

6. มีคุณธรรมในการประกอบธุรกิจ

7. เน้นการกระจายความเสี่ยง โดยการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพิ่มส่วนแบ่ง

ในการตลาดมากขึ้น หรือสามารถปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายแบบ

8. ในการบริหารจัดการควรบริหารด้วยความเสี่ยงต่ำ ไม่ก่อหนี้เพิ่มจนเกินกำลัง การบริหารจัดการ

9. เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองผู้บริโภคภายในประเทศเป็นหลัก

บุษยา มั่นฤกษ์ (2556) ศึกษา เรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริการส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริการส่วนตำบล สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น

ดังนี้ 1) ควรมีการอบรมด้านความรู้และการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้บริหารและบุคลากรใหม่ขององค์กร เพื่อความเข้าใจการประยุกต์ให้หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง 2) ควรพิจารณาคัดเลือกหรือแต่งตั้งผู้บริหาร อบต. ที่มีประสบการณ์ทำงานและมีการศึกษาสูง เพื่อสามารถเข้าใจและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม และ 3) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานควรประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการติดตามและประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น เพื่อประหยัคงบประมาณและให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ายิ่งขึ้น

พระปริญญา จิตธมฺโม (2556) ศึกษา เรื่อง บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหาร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกันมีความเห็นต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหาร ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ตำแหน่งต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารแตกต่างกัน และข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหาร ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเปิดโอกาสในการเสนอแนะทางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนควรมีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดฝึกอบรมให้กับประชาชน และสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

สุทธาทิพย์ พิศลลาด (2551) ศึกษา เรื่อง การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษา พบว่า ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องความพอประมาณ มีเหตุมีผล ในระดับเงื่อนไขคุณธรรมในระดับกลาง มีระดับความเข้าใจในด้านภูมิคุ้มกันในตัวมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยพิจารณาจากการรู้คุณค่าของการใช้ทรัพยากร ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านจิตใจ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และด้านการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับสูง และด้านการปฏิบัติของครูในด้านความรู้ อยู่ในระดับดี ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ และผลของการจัดการเรียนการสอน พบว่า อาจเป็นเพราะภาระงานและข้อจำกัด

ของเวลา ทำให้การปฏิบัติงานได้อย่างไม่เต็มที่ ในด้านการขยายผลเพื่อการเผยแพร่ ตามหลักปรัชญาอยู่ในระดับพอใช้

ศิริินยา สนิท (2551) ศึกษา เรื่อง การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีต่อความรู้ ทักษะคิด และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของทหารกองประจำการในกรุงเทพมหานคร พบว่าทหารกองประจำการสามารถพัฒนาความรู้จากการพัฒนา กิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการเรียนรู้ จากประสบการณ์และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงด้านทักษะคิด และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี โดยยังสามารถนำไปปฏิบัติในหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมการรักษาสาธารณสุขสมบัติ การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การวางแผนการใช้จ่ายโดยการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ การเรียนรู้ การสังเกตและการไตร่ตรอง การพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด ขั้นตอนสุดท้ายคือการตรวจสอบและการบูรณาการ ให้เข้ากับการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้ใหญ่ในการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ธนิยา เขาคำ (2551) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการได้รับอิทธิพลจากทางตรงและทางอ้อมจากปัจจัยการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ลักษณะของผู้บริหาร นโยบายการบริหาร ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร การนิเทศติดตาม

สรุปได้ว่า การสร้างเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่สถานศึกษาควรพิจารณา ทั้งการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในเครือข่าย นอกจากนี้การบริหารงานที่เหมาะสม การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

ชาญชัย เพ็ชรประพันธ์กุล (2550) ศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศไทย จากแนวปรัชญาสู่การปฏิบัติจริง จากการใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง หรือโมเดลลิสมัล (Structural equation modeling) สามารถชี้ให้เห็นว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีความสมบูรณ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามครบถ้วนที่จะใช้อธิบายปัญหาการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง พร้อมทั้งมีพลังในการอธิบายได้ดีกว่าแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบ ตะวันออก ทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่พัฒนาแล้ว

ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาประเทศทั้งสามด้าน ได้แก่ การพัฒนาสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจและ
การพัฒนาการเมือง

ดวงพร ศรีชัย (2550) ศึกษา เรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ
ดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า มีการนำความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงไปปฏิบัติอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรม ในประเด็นแสดง
ความภูมิใจในวีรกรรมบรรพบุรุษของชาติเมื่อมีโอกาส และได้รับการปลูกฝังด้านการรักษา
ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2) ด้านสังคม ในประเด็นไม่ลักขโมยหรือหยิบของผู้อื่น โดยไม่ได้รับ
อนุญาต ซึ่งเป็นการนำคุณธรรมในกรอบของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
การเดินทางสายกลางบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม
ในประเด็นการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติของโรงเรียน ชุมชนและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
และรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 4) ด้านเศรษฐกิจ ในประเด็น
การเลือกใช้สิ่งของ โดยคำนึงถึงประโยชน์และความจำเป็นมากกว่าอยากได้ ไม่ใช่จ่ายเกินฐานะ
นอกจากนี้ การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน แสดงถึง
การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่างสามารถนำไปประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวันได้

งานวิจัยต่างประเทศ

Preissing (2007) ศึกษา เรื่อง แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสำหรับชุมชน
ในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ประสบความสำเร็จ พบว่า แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชนในโครงการที่ประสบความสำเร็จนั้น เน้นในด้านการเตรียมการของชุมชนก่อน
การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อศึกษาจุดด้อยและจุดเด่นของชุมชน ประการที่สอง ให้ความสำคัญ
กับการตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนมี วิธีการที่จะนำทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่นั้นไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยไม่ทำลายสภาพสิ่งแวดล้อม
จนเสื่อมโทรม ประการที่สาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบวนการผลิตของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล ประการที่สี่ แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
เห็นคุณค่าของตนเองและชุมชน ประการที่ห้า แผนยุทธศาสตร์ในการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน
ของตนเอง และชุมชนอื่น ๆ

Juliana (2010) ศึกษา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับสันติอโศก: เศรษฐกิจวิถีพุทธ เพื่อโลก
ที่ยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจุบันเศรษฐกิจกระแสหลักมีอิทธิพลครอบคลุมในมุมกว้าง และเป็น
ส่วนสำคัญในการทำลายสิ่งแวดล้อมให้ทรุดโทรม ดังนั้นการปฏิบัติตามเศรษฐกิจกระแสทางเลือก

ซึ่งคือ เศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของศาสนา จะนำมาซึ่งความสุข ความสมดุลระหว่างชีวิต
สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืน

Taoline (2013) ศึกษา เรื่อง พื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย: แนวคิด ทฤษฎี
และทิศทางในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายการพัฒนาของประเทศไทยตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงคือ การที่ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่พอดี พอดีกับฐานะ มีสุขภาพจิตและร่างกาย
ที่แข็งแรง ควบคู่ไปกับการมีความรู้และคุณธรรม รวมถึงมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตระหนักใน
ความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในสังคม สามารถดำรงตนภายใต้ระบบทุนนิยมได้อย่างมั่นคง
ยึดถือวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง
เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกและความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและ
ภายนอกประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้สำหรับชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้สำหรับชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้สำหรับชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้ในชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ตามวัตถุประสงค์ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีลำดับการดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้สำหรับชุมชน ของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย ครู กศน.ตำบล ของ 1) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี 2) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง 3) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด และ 4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี ตำบล ๆ ละ 1 คน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 264 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนประชากร (คน)
1. จังหวัดชลบุรี	92
2. จังหวัดระยอง	58
3. จังหวัดตราด	38
4. จังหวัดจันทบุรี	76
รวมประชากรทั้งสิ้น	264

กลุ่มตัวอย่างการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยจากประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยนำมากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน ตำบล ๆ ละ 1 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นซึ่งได้จำนวนแต่ละกลุ่ม ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ประชากร/ คน	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. จังหวัดชลบุรี	92	34
2. จังหวัดระยอง	58	22
3. จังหวัดตราด	38	14
4. จังหวัดจันทบุรี	76	28
รวม	264	98

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีรายละเอียด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา โดยแบ่งเกณฑ์ในการวิเคราะห์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ค่าทางสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) กำหนดช่วงการวัด

โดยใช้การแปลความหมายข้อมูลใช้วิธีของ Likert scale แบบจำแนกแต่ละช่วงย่อยต่างกัน แบ่งตามระดับ 5 ระดับ โดยทำการกำหนดช่วงของการวัดได้ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551)

5 คือ ระดับดีมาก	ค่าการวิเคราะห์	4.21-5.00
4 คือ ระดับดี	ค่าการวิเคราะห์	3.41-4.20
3 คือ ระดับพอใช้	ค่าการวิเคราะห์	2.61-3.40
2 คือ ระดับน้อย	ค่าการวิเคราะห์	1.81-2.60
1 คือ ระดับน้อยที่สุด	ค่าการวิเคราะห์	1.00-1.80

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน โดยแบ่งเกณฑ์ในการวิเคราะห์ การแปลค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ค่าทางสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) กำหนดช่วงการวัด โดยใช้การแปลความหมายข้อมูลใช้วิธีของ Likert scale แบบจำแนก แต่ละช่วงย่อยต่างกัน แบ่งตามระดับ 5 ระดับ โดยทำการกำหนดช่วงของการวัดได้ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551)

5 คือ ระดับมากที่สุด	ค่าการวิเคราะห์	4.21-5.00
4 คือ ระดับมาก	ค่าการวิเคราะห์	3.41-4.20
3 คือ ระดับปานกลาง	ค่าการวิเคราะห์	2.61-3.40
2 คือ ระดับน้อย	ค่าการวิเคราะห์	1.81-2.60
1 คือ ระดับน้อยที่สุด	ค่าการวิเคราะห์	1.00-1.80

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิด ข้อมูลด้านการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

- นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่
 - รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศลวัฒน์
 - ดร.ธวัช ชลารักษ์
 - ดร.นัฐกฤตา งามมีฤทธิ์

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาคัดขนิความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค (Index of item-objective congruence: IOC) (สุวิมล ติรกันันท์, 2543) ค่า IOC ปรากฏอยู่ระหว่าง 0.7-1

- นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) วิธีการของ Cronbach (1974) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเพื่อดำเนินการตามขั้นตอน จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี ระบุของ จันทบุรี ตราด เพื่อขอเก็บข้อมูลกับ ครู กศน.ตำบล

2. นำแบบสอบถามลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการประสานความร่วมมือนัดหมายวัน เวลา กับพื้นที่ที่จะไปแจกแบบสอบถาม และผู้วิจัยจะตรวจสอบแบบสอบถามหลังจากครู กศน.ตำบล ทำเสร็จจะรับคืนภายในวันนั้น สำหรับแบบสอบถามบางส่วนที่ไม่สะดวกในการเก็บคืนทันที ผู้วิจัยจึงได้ขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นผู้เก็บรวบรวมไว้ให้ ถ้าครบสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยจะมารับคืนทันที ได้รับแบบสอบถามคืน 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.69 ซึ่งเป็นจำนวนที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาวเคราะห์โดยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำมาทดสอบค่าวิกฤต (t -test) เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามาตามตัวแปรที่กำหนด ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน โดยใช้สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำมาทดสอบค่าวิกฤต (t -test) เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามาตามตัวแปรที่กำหนด ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และจัดลำดับการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชน

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้านการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน ผู้วิจัยใช้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำถามปลายเปิดด้วยวิธีการพรรณนาความ

**ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้
เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก**

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถาบัน กศน.ภาคตะวันออก 2) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด 3) ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านศาสตร์ พระราชา

หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ต้องมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบัน กศน.ภาคตะวันออก
2. ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด
3. ดำรงตำแหน่ง ศิษยานุศิษย์ หรือผู้มีความรู้ด้าน กศน.
4. ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ หรือผู้มีความรู้ด้านศาสตร์พระราชา

อุปกรณ์การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญ และมีเครื่องมือประกอบ ดังนี้

1. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับบันทึกข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

เพื่อนำมาถอดความตามเนื้อหา เพื่อการเก็บข้อมูล

2. เครื่องบันทึกภาพ (VDO) และกล้องถ่ายภาพ สำหรับบันทึกการเปลี่ยนแปลงท่าที ความรู้สึก อารมณ์ของการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

การเก็บข้อมูล โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อศึกษาตาม วัตถุประสงค์ที่สองของการวิจัย รายละเอียด ดังนี้

1. สร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม จากกรอบคู่มือการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล พ.ศ. 2553

2. จัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบการจดบันทึก จัดเตรียมเครื่องบันทึกเสียง และบันทึกภาพ

3. จัดการสนทนากลุ่ม โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการระดมความคิดเห็น และหาแนวทางร่วมกันในการหาแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงาน ในชุมชนตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ทำหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 ท่าน

3.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็น และหาแนวทางการส่งเสริม
การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

3.3 สรุปประเด็นการสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของข้อมูลที่ได้
จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ตามขั้นตอน โดยระบุประเด็น
เพื่อได้มาซึ่งแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียง และ
อภิปรายจากการสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง โดยใช้วิธีการโต้ตอบตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

ตอนที่ 2 แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีรายละเอียด ดังนี้

ระดับความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ครู กศน.ตำบล ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 83 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) สถิติลักษณะที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
- SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- p แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
- t แทน ค่าความแตกต่าง

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน ($n = 83$)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	21	25.30
หญิง	62	74.70
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	15	18.10
ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	68	81.90
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	80	96.40
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.60

จากตารางที่ 3 พบว่า ครู กศน.ตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 74.70 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30 ตามลำดับ ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 81.90 รองลงมา ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.10 และการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 96.40 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 ตามลำดับ

2. ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชทานเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราช
ของ ครู กศน.ตำบล

ข้อ	ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราช	(n = 83)		
		\bar{X}	SD	ระดับความรู้
1.	ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.83	0.60	ระดับดี
2.	ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.64	0.80	ระดับดี
3.	ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.69	0.71	ระดับดี
4.	ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.81	0.77	ระดับดี
5.	ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.88	0.68	ระดับดี
6.	ความรู้ด้านการใช้วิถีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิถีคิดอย่าง องค์รวม	3.98	0.74	ระดับดี
7.	ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.81	0.59	ระดับดี
8.	ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.20	0.55	ระดับดี
9.	ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	3.95	0.69	ระดับดี
10.	ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.13	0.62	ระดับดี
11.	ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.06	0.66	ระดับดี
12.	ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.83	0.62	ระดับดี
13.	ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	3.89	0.60	ระดับดี
14.	ความรู้ด้านการใช้ธรรมปราบอธรรม	3.83	0.73	ระดับดี
15.	ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	4.02	0.71	ระดับดี
16.	ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.00	0.71	ระดับดี
17.	ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.24	0.61	ระดับดีมาก
18.	ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน	4.27	0.57	ระดับดีมาก
19.	ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.32	0.54	ระดับดีมาก
20.	ความซื่อสัตย์สุจริต ใจจริงต่อกัน	4.25	0.56	ระดับดีมาก
21.	ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.21	0.54	ระดับดีมาก
22.	ความรู้ด้านความเพียร	4.23	0.55	ระดับดีมาก
23.	ความรู้ด้านการรู้ รัก สามัคคี	4.24	0.55	ระดับดีมาก
	รวม	4.01	0.64	ระดับดี

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชของ ครู กศน.ตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับดี $\bar{X} = 4.01$ หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบลในด้านความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.32$ รองลงมา คือ ความรู้ด้านความพออยู่พอกินซึ่งอยู่ในระดับดีมาก $\bar{X} = 4.27$ ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ความรู้ด้านการระเบิดจากภายในอยู่ในระดับดี $\bar{X} = 3.64$ ตามลำดับ

2.1 ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ

ความรู้เรื่องศาสตร์พระราช	เพศ (n = 83)			
	ชาย		หญิง	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.95	0.59	3.79	0.60
2. ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.90	0.70	3.56	0.82
3. ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.76	0.54	3.66	0.77
4. ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.76	0.94	3.84	0.71
5. ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.81	0.68	3.90	0.69
6. ความรู้ด้านการใช้วิถีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิถีคิดอย่างองค์รวม	4.24	0.83	3.89	0.70
7. ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.76	0.70	3.84	0.55
8. ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.29	0.64	4.18	0.53
9. ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	3.81	0.68	4.00	0.70
10. ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.14	0.48	4.13	0.66
11. ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	3.95	0.59	4.10	0.69
12. ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.81	0.60	3.85	0.62
13. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	4.00	0.55	3.85	0.62
14. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	4.10	0.62	3.76	0.74
15. ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	4.00	0.71	4.03	0.72

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความรู้เรื่องศาสตร์พระราชา	เพศ ($n = 83$)			
	ชาย		หญิง	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
16. ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.29	0.64	3.90	0.72
17. ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.19	0.60	4.26	0.63
18. ความรู้ด้านความปลอดภัย	4.19	0.40	4.32	0.59
19. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.24	0.44	4.35	0.58
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.43	0.68	4.19	0.51
21. ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.24	0.44	4.21	0.58
22. ความรู้ด้านความเพียร	4.19	0.40	4.24	0.59
23. ความรู้ด้านการรู้รัก สามัคคี	4.33	0.48	4.21	0.58
รวม	4.06	0.61	4.00	0.65

จากตารางที่ 5 ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.06$ และค่า $SD = 0.61$ เพศหญิงภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.00$ และมีค่า $SD = 0.65$

2.2 ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประสิทธิภาพการทำงาน รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชของครู กศน.ตำบล
จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ความรู้เรื่องศาสตร์พระราช	ประสบการณ์ทำงาน ($n = 83$)			
	น้อยกว่า 5 ปี		5 ปีขึ้นไป	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.87	0.52	3.82	0.60
2. ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.79	0.70	3.68	0.74
3. ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.71	0.61	3.68	0.72
4. ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.93	0.83	3.79	0.76
5. ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.93	0.62	3.87	0.71
6. ความรู้ด้านการใช้วิถีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิถีคิดอย่าง องค์รวม	4.14	0.86	3.96	0.76
7. ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.86	0.66	3.85	0.61
8. ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.00	0.68	4.22	0.59
9. ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	4.00	0.68	3.96	0.72
10. ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.07	0.92	4.16	0.66
11. ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.14	0.66	4.10	0.67
12. ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.71	0.47	3.85	0.61
13. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	3.93	0.73	3.93	0.58
14. ความรู้ด้านการใช้อธรรมปราบอธรรม	3.79	0.58	3.87	0.75
15. ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	4.07	0.83	4.09	0.73
16. ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.14	0.66	4.04	0.76
17. ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.14	0.66	4.28	0.62
18. ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน	4.21	0.70	4.29	0.55
19. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.14	0.53	4.34	0.56
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.14	0.53	4.31	0.58
21. ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.14	0.53	4.24	0.55
22. ความรู้ด้านความเพียร	4.29	0.61	4.24	0.58
23. ความรู้ด้านการรู้ รัก สามัคคี	4.14	0.53	4.28	0.57
รวม	4.01	0.66	4.04	0.65

จากตารางที่ 6 ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชของครู กศน.ตำบลจำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน พบว่า ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.01$ และค่า $SD = 0.66$
ประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.04$ และ $SD = 0.65$

2.3 ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ระดับการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชของ ครู กศน.ตำบล
จำแนกตามระดับการศึกษา

ความรู้เรื่องศาสตร์พระราช	ระดับการศึกษา ($n = 83$)			
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.81	0.60	4.33	0.58
2. ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.64	0.82	4.33	0.58
3. ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.68	0.73	4.00	0.00
4. ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.81	0.76	4.00	1.00
5. ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.86	0.69	4.67	0.58
6. ความรู้ด้านการใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่าง องค์รวม	3.98	0.75	4.00	1.00
7. ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.83	0.59	3.67	0.58
8. ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.20	0.56	4.67	0.58
9. ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	3.95	0.71	4.00	0.00
10. ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.13	0.62	4.33	0.58
11. ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.05	0.67	4.67	0.58
12. ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.84	0.63	4.00	0.00
13. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	3.88	0.60	4.33	0.58
14. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ	3.84	0.72	4.33	1.1

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ความรู้เรื่องศาสตร์พระราชา	ระดับการศึกษา ($n = 83$)			
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
15. ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	4.01	0.72	4.33	0.58
16. ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.01	0.72	3.67	0.58
17. ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.24	0.62	4.67	0.58
18. ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน	4.30	0.56	4.33	0.58
19. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.33	0.55	4.67	0.58
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน	4.26	0.57	4.00	0.00
21. ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.23	0.55	4.33	0.58
22. ความรู้ด้านความเพียร	4.23	0.55	4.67	0.58
23. ความรู้ด้านการรู้ รัก สามัคคี	4.25	0.56	4.00	0.00
รวม	4.01	0.65	4.06	0.51

จากตารางที่ 7 ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.01$ และค่า $SD = 0.65$ สูงกว่าปริญญาตรี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.06$ และ $SD = 0.51$

3. การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อ
การปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล

ข้อ	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน	(n = 83)		
		\bar{X}	SD	ระดับการ ประยุกต์ใช้
1.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.83	0.60	ระดับมาก
2.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการระเบิดจากภายใน	3.65	0.80	ระดับมาก
3.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.69	0.71	ระดับมาก
4.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการทำตามลำดับขั้น	3.82	0.77	ระดับมาก
5.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.88	0.69	ระดับมาก
6.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการใช้วิธีคิดเพื่อการทำงานโดยวิธีคิดอย่างองค์รวม	3.98	0.75	ระดับมาก
7.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการไม่ติดตำรา	3.82	0.59	ระดับมาก
8.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.20	0.56	ระดับมาก
9.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการทำให้ง่าย	3.95	0.70	ระดับมาก
10.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการมีส่วนร่วม	4.13	0.62	ระดับมาก
11.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.06	0.67	ระดับมาก
12.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการบริการที่จุดเดียว	3.84	0.61	ระดับมาก
13.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	3.89	0.61	ระดับมาก
14.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	3.84	0.72	ระดับมาก
15.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการปลูกป่าในใจคน	4.02	0.72	ระดับมาก
16.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการขาดทุนคือกำไร	4.00	0.72	ระดับมาก
17.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการพึ่งพาตนเอง	4.24	0.62	ระดับ มากที่สุด
18.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านความพออยู่พอกิน	4.29	0.55	ระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อ	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน	(n = 83)		
		\bar{X}	SD	ระดับการประยุกต์ใช้
19.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.33	0.54	ระดับมากที่สุด
20.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านเชื้อสัจสุจริต จริ่งใจต่อกัน	4.25	0.56	ระดับมากที่สุด
21.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.22	0.54	ระดับมากที่สุด
22.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านความเพียร	4.23	0.55	ระดับมากที่สุด
23.	การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการรู้รัก สามัคคี	4.24	0.55	ระดับมากที่สุด
รวม		4.02	0.64	ระดับมาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.02$ หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.33$ รองลงมา เป็นด้านการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านความพออยู่พอกิน อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.29$ ลำดับสุดท้าย ได้แก่ การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการระเบิดจากภายในอยู่ในระดับมาก

3.1 การประยุกต์ใช้ศาสตร์ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ตามเพศ รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราช	ระดับการประยุกต์ใช้ (n = 83)			
	ชาย		หญิง	
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>
1. ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.71	0.64	3.74	0.60
2. ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.52	0.68	3.73	0.75
3. ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.71	0.46	3.81	0.65
4. ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.76	0.44	3.90	0.67
5. ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.71	0.56	3.90	0.62
6. ความรู้ด้านการใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่าง องค์รวม	3.95	0.59	3.92	0.68
7. ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.86	0.65	4.00	0.70
8. ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	3.95	0.59	4.10	0.69
9. ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	3.95	0.38	4.03	0.68
10. ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.24	0.44	4.18	0.61
11. ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.19	0.60	4.13	0.59
12. ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.95	0.50	3.79	0.68
13. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	4.19	0.51	4.00	0.63
14. ความรู้ด้านการใช้อธรรมปราบอธรรม	3.90	0.62	3.84	0.68
15. ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	3.86	0.65	4.00	0.57
16. ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.24	0.44	3.98	0.71
17. ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.19	0.40	4.21	0.73
18. ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน	4.24	0.70	4.15	0.67
19. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.05	0.67	4.21	0.58
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.24	0.44	4.27	0.52
21. ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.33	0.48	4.11	0.73
22. ความรู้ด้านความเพียร	4.29	0.46	4.15	0.62
23. ความรู้ด้านการรู้ รัก สามัคคี	4.43	0.51	4.19	0.65
รวม	4.02	0.54	4.01	0.65

จากตารางที่ 9 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.02$ และค่า $SD = 0.54$ เพศหญิงภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.01$ และมีค่า $SD = 0.65$

3.2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราช
เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราช	ระดับการประยุกต์ใช้ (n = 83)			
	น้อยกว่า 5 ปี		5 ปี ขึ้นไป	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.87	0.52	3.82	0.60
2. ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.79	0.70	3.68	0.74
3. ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.71	0.61	3.68	0.72
4. ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.93	0.83	3.79	0.76
5. ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.93	0.62	3.87	0.71
6. ความรู้ด้านการใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่าง องค์รวม	4.14	0.86	3.96	0.76
7. ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.86	0.66	3.85	0.61
8. ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.00	0.68	4.22	0.59
9. ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	4.00	0.68	3.96	0.72
10. ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.07	0.92	4.16	0.66
11. ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.14	0.66	4.10	0.67
12. ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.71	0.47	3.85	0.61
13. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	3.93	0.73	3.93	0.58
14. ความรู้ด้านการใช้อุทธรมปราบอธรรม	3.79	0.58	3.87	0.75
15. ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	4.07	0.83	4.09	0.73

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราช	ระดับการประยุกต์ใช้ ($n = 83$)			
	น้อยกว่า 5 ปี		5 ปี ขึ้นไป	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
16. ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.14	0.66	4.04	0.76
17. ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.14	0.66	4.28	0.62
18. ความรู้ด้านความปลอดภัย	4.21	0.70	4.29	0.55
19. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.14	0.53	4.34	0.56
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.14	0.53	4.31	0.58
21. ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.14	0.53	4.24	0.55
22. ความรู้ด้านความเพียร	4.29	0.61	4.24	0.58
23. ความรู้ด้านการรู้ รัก สามัคคี	4.14	0.53	4.28	0.57
รวม	4.01	0.66	4.04	0.65

จากตารางที่ 10 พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.01$ และค่า $SD = 0.66$ ประสบการณ์สูงกว่า 5 ปี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.04$ และ $SD = 0.65$

3.3 การประยุกต์ใช้ศาสตร์ศาสตร์พระราชเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราช
เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราช	ระดับการประยุกต์ใช้ ($n = 83$)			
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ความรู้ด้านการศึกษาข้อมูลอย่างมีระบบ	3.71	0.60	4.00	1.00
2. ความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน	3.66	0.75	4.00	
3. ความรู้ด้านการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก	3.76	0.60	4.67	0.58
4. ความรู้ด้านการทำตามลำดับขั้น	3.85	0.62	4.33	0.58
5. ความรู้ด้านการใช้ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3.85	0.62	4.33	0.58
6. ความรู้ด้านการใช้วิถีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิถีคิดอย่าง องค์รวม	3.91	0.66	4.33	0.58
7. ความรู้ด้านการไม่ติดตำรา	3.96	0.68	4.33	1.15
8. ความรู้ด้านการรู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.08	0.67	3.67	0.58
9. ความรู้ด้านการทำให้ง่าย	4.00	0.62	4.67	0.58
10. ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม	4.19	0.58	4.67	0.58
11. ความรู้ด้านการต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม	4.14	0.59	4.33	0.58
12. ความรู้ด้านการบริการที่จุดเดียว	3.83	0.65	4.33	0.58
13. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ	4.04	0.60	4.33	0.58
14. ความรู้ด้านการใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ	3.84	0.66	4.33	0.58
15. ความรู้ด้านการปลูกป่าในใจคน	3.95	0.59	4.33	0.58
16. ความรู้ด้านการขาดทุนคือกำไร	4.05	0.67	4.33	0.58
17. ความรู้ด้านการพึ่งพาตนเอง	4.20	0.66	4.67	0.58
18. ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน	4.16	0.68	4.33	0.58
19. ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.18	0.61	4.33	0.58
20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.26	0.50	4.33	0.58
21. ความรู้ด้านการทำงานอย่างมีความสุข	4.16	0.68	4.67	0.58
22. ความรู้ด้านความเพียร	4.19	0.60	4.00	0.00
23. ความรู้ด้านการรู้ รัก สามัคคี	4.25	0.63	4.67	0.58
รวม	4.01	0.63	4.35	0.57

จากตารางที่ 11 พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชารเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา ปริญญาตรี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.01$ และค่า $SD = 0.63$ สูงกว่าปริญญาตรี ภาพรวมมีค่า $\bar{X} = 4.35$ และ $SD = 0.57$

4. เปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชารเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชารเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาของ ครู กศน.ตำบล

ข้อมูลส่วนบุคคล	<i>n</i>	\bar{X}	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>p</i>
เพศ					
ชาย	21	4.06	0.61	0.51	.19
หญิง	62	4.00	0.65		
ประสบการณ์ทำงาน					
น้อยกว่า 5 ปี	15	4.01	0.66	0.68	.49
ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	68	4.04	0.65		
ระดับการศึกษา					
ปริญญาตรี	80	4.01	0.51	0.99	.96
สูงกว่าปริญญาตรี	3	4.06			

ตารางที่ 12 พบว่า ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชารเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชารเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาของ ครู กศน.ตำบล

ข้อมูลส่วนบุคคล	<i>n</i>	\bar{X}	<i>SD</i>	<i>T</i>	<i>p</i>
เพศ					
ชาย	21	4.02	0.54	.07	.08
หญิง	62	4.01	0.65		
ประสบการณ์ทำงาน					
น้อยกว่า 5 ปี	15	4.01	0.66	1.14	.53
ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	68	4.04	0.65		
ระดับการศึกษา					
ปริญญาตรี	80	4.01	0.63	1.42	.71
สูงกว่าปริญญาตรี	3	4.35	0.57		

ตารางที่ 13 พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ลำดับการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

ข้อ	การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน	ร้อยละ
1.	การประยุกต์ใช้ในด้านวางแผนการปฏิบัติงาน	64.15
2.	การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	16.99
3.	ประยุกต์ใช้ในด้านบริการ การเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย	5.66
4.	ประยุกต์ใช้ในการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน	3.77
5.	ประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ	5.66
6.	ประยุกต์ใช้ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน	3.77
	รวม	100.00

จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของ ครู กศน.ตำบล ได้มากที่สุด ได้แก่ การประยุกต์ใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 64.15 รองลงมา คือ การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร้อยละ 16.99 ประยุกต์ใช้ในการบริการ การเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย ร้อยละ 5.66 การประยุกต์ใช้ในการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน ร้อยละ 3.77 ประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ ร้อยละ 5.66 และประยุกต์ใช้ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน ร้อยละ 3.77 ตามลำดับ

แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก

ผลการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อเสนอแนะในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสำคัญของศาสตร์พระราชากับการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่าในทุกส่วนของศาสตร์พระราชาก็คือเป็นกระบวนการในการนำไปใช้ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของนโยบายจากส่วนกลางนำสู่การปฏิบัติในหน่วยงานจังหวัด หน่วยงานอำเภอ และรวมถึงกระบวนการในการปฏิบัติงานในพื้นที่ของครู กศน.ตำบล เช่น การจัดประชาคมหมู่บ้าน การจัดกระบวนการเรียนรู้/ อาชีพ การจัด โครงการ

2. การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านศาสตร์พระราช

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่าครู กศน.ตำบล ได้รับการอบรมในเรื่องของประวัติศาสตร์ชาติไทย โครงการพระราชดำริ สถาบันภาคได้จัดอบรมให้ครู กศน.ตำบลในเรื่องความรู้ศาสตร์พระราช

3. แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.1 แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนนั้นจะต้อง ใช้กระบวนการ PDCA โดยเป้าหมายอยู่ที่ชุมชน

ประชาชน โดยนำศาสตร์พระราชามาสอดแทรกในกิจกรรมของงาน กศน. ให้ถูกจุดมาก หรือน้อยตามความสำคัญ และกระบวนการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

3.2 แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่าแนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้นจะต้องยึดหลักจิตวิทยาชุมชน การเข้าใจ เข้าถึง ก่อให้เกิดการพัฒนา

3.3 แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการบริการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่าแนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้น จะต้องเป็นแนวทางที่ชัดเจน และดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างจริงจัง ทั้งหน่วยงานทางการศึกษา การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาชุมชน และสังคม ยังรวมไปถึงความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่ต้องใช้ภาคีเครือข่าย เนื่องจาก กศน. ไม่ได้ทำเองทุกอย่าง

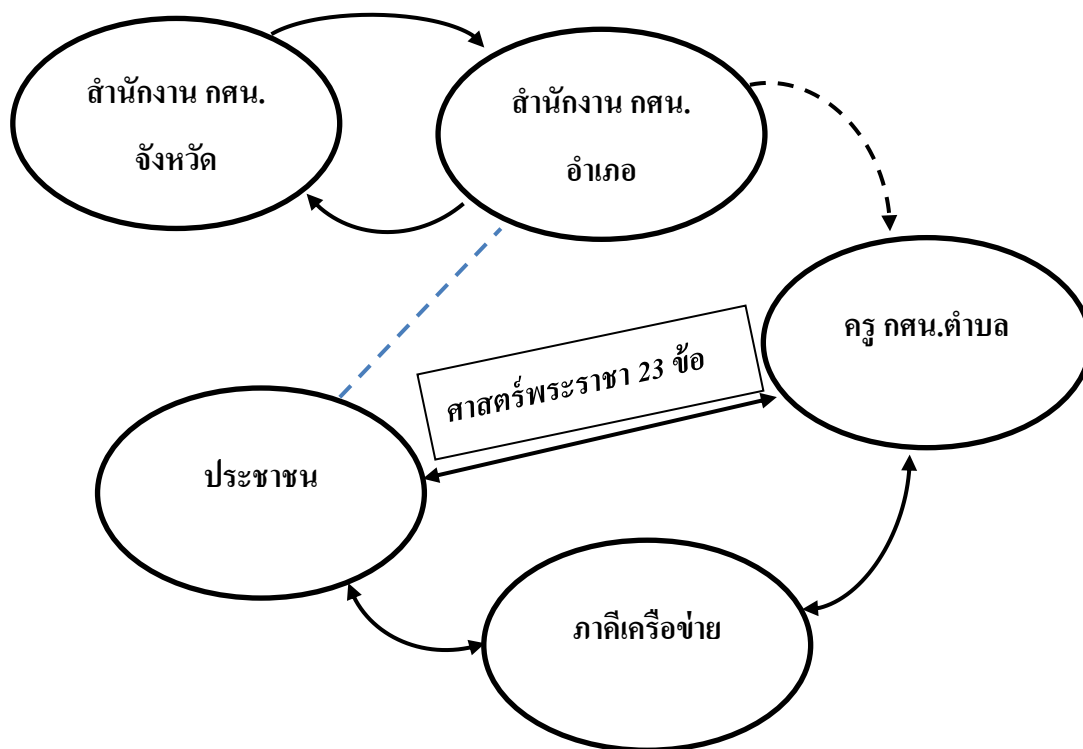
3.4 แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่าแนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้นจะต้องประกอบด้วยการสร้าง การพัฒนา และรักษาเครือข่าย โดยการพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ร่วมกับศาสตร์พระราชาลักษณ์ของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สอดคล้องกับตัวชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลที่มีความรู้ ครูต้องไปอบรมในพื้นที่ แบ่งออกเป็นครูสอนเอง หรือเรียนรู้จากการถ่ายทอด โดยการนำปราชญ์ชาวบ้านมาอบรมพัฒนาความรู้เดิมให้เกิดความรู้ใหม่ สรรหา เพื่อการพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืน การสร้างเครือข่ายชุมชน และรักษาเครือข่าย โดยเชื่อมโยงกับนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1) การมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) มีความสัมพันธ์สื่อสารที่ดีต่อกัน

3.5 แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่แผนงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่าแนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้นสิ่งสำคัญ คือ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แผนงานของ กศน. และสื่อ

ดิจิทัล เสียงตามสาย เว็บไซต์ โดยใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากมากนักเนื่องจากประชาชนยังติดอยู่กับระบบรูปแบบเดิม ๆ อยู่

3.6 แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้สรุปความเห็นตรงกันว่า แนวทางในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้นั้น สิ่งสำคัญ คือ การทำให้ง่าย สร้างการตื่นรู้ โดยการติดตามผลการปฏิบัติงาน เช่น รายงานผลการปฏิบัติงาน โปรแกรมสำเร็จรูป DMIS ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการรายงานผลแบบเป็นทางการ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

สรุปข้อค้นพบจากการสนทนากลุ่มในการหาแนวทางในการนำศาสตร์ของพระราชา มาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ซึ่งหลักการจัดการศึกษานอกระบบ ยึดหลักการและความมุ่งหมายโดยภาพรวมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควบคู่กับหลักการจัดการศึกษานอกระบบ หลักความเสมอภาค ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยความสำคัญศาสตร์ของพระราชาในการปฏิบัติงานของชุมชน แสดงได้ดังภาพที่ 4 ดังนี้

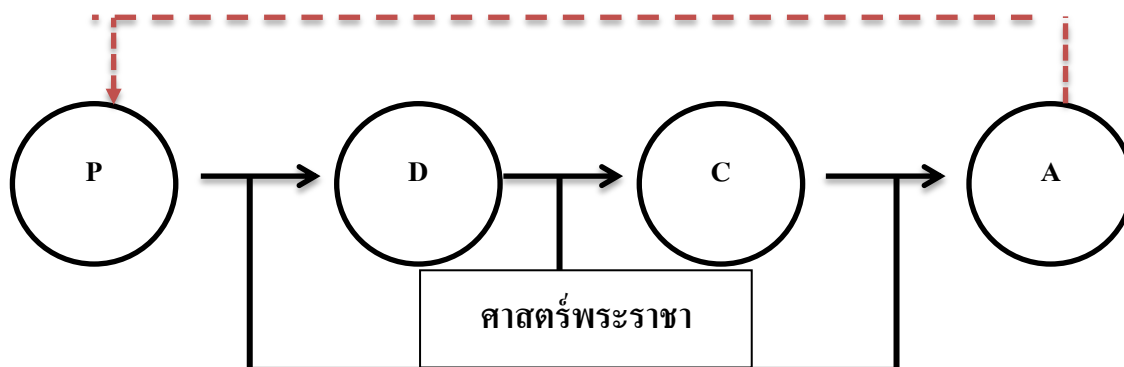

ภาพที่ 4 ความสำคัญศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล

จากแผนภาพแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในกระบวนการปฏิบัติงาน และสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบคือประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนไม่เหมือนเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างและสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง และธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งดังแผนภาพจะเห็นได้ว่าศาสตร์พระราชามีความสำคัญอย่างยิ่งในการน้อมนำสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการเข้าถึงชุมชน ซึ่งสอดคล้องอยู่ในทุกกระบวนการของการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน โดยจากกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้นการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร ครู กศน.ตำบลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของศาสตร์พระราชา 23 ข้อ เพื่อการประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น

ผลของการสนทนากลุ่มในการหาแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ตามบทบาทหน้าที่ของ ครู กศน.ตำบล ตามคู่มือ

การปฏิบัติงาน ปี พ.ศ. 2553 มี 6 ด้านด้วยกัน อาจสรุปได้ว่า ในรูปแบบกระบวนการการนำศาสตร์ของพระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนนั้น นำมาจัดให้สอดคล้องกับกระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงาน ของงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ตามกระบวนการ PDCA

จากภาพอธิบายแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ตามกรอบงานของครู กศน.ตำบล ตามกระบวนการ PDCA

สรุปประเด็นแนวทางการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาให้เหมาะสมตามกระบวนการเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชนจากการสนทนากลุ่ม ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 สรุปประเด็นแนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

ประเด็น	แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
การประยุกต์ใช้ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	ใช้กระบวนการ P (Plan) ในขั้นตอนการวางแผน ในการปฏิบัติงาน โดยนำศาสตร์พระราชาที่สามารถประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. การทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลต้องเป็นระบบ 2. การระเบิดจากข้างใน 3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
<p>การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย</p>	<p>4. ทำตามลำดับขั้น</p> <p>5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์</p> <p>6. การคิดแบบองค์รวม</p> <p>7. เศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>ใช้กระบวนการ P (Plan) + D (Do) + A (Action) ในการปฏิบัติงาน ร่วมกันทั้ง สำนักงาน กศน.จังหวัด สำนักงาน กศน.อำเภอ ครู กศน.ตำบลและภาคีเครือข่าย โดยนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลต้องเป็นระบบ 2. การระเบิดจากข้างใน 3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4. ทำตามลำดับขั้น 5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ 6. การคิดแบบองค์รวม 7. การไม่ติดตำรา 8. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 9. การทำให้ง่าย 10. การมีส่วนร่วม 11. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม 12. บริการที่จุดเดียว 13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 14. ใช้ธรรมชาติบำบัด 15. ปลุกป่าในใจคน 16. ทำงานอย่างมีความสุข 17. เศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
ประยุกต์ใช้ในการสร้างและ การพัฒนาเครือข่ายการ เรียนรู้ชุมชน	ใช้กระบวนการ D (Do) + A (Action) การบริการเรียนรู้ใน ชุมชนร่วมกับเครือข่ายโดยการสร้าง รักษา และพัฒนาเครือข่าย โดยนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ ได้แก่ <ol data-bbox="651 757 1166 1032" style="list-style-type: none"> 1. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 2. การทำให้ง่าย 3. การมีส่วนร่วม 4. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม 5. บริการที่จุดเดียว
ประยุกต์ใช้ในการ การประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ	ใช้กระบวนการ D (Do) + A (Action) ในการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ ได้แก่ <ol data-bbox="651 1227 1054 1375" style="list-style-type: none"> 1. ความเพียร 2. ระเบิดจากข้างใน 3. ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน
ประยุกต์ใช้ในการรายงานผล การปฏิบัติงาน	ใช้กระบวนการ C (Check) + A (Action) กระบวนการนี้ เป็นกระบวนการสุดท้ายในการดำเนินงานโดยการรายงานผล การปฏิบัติงานซึ่งมาหลายรูปแบบ เช่นแบบทางการและไม่เป็น ทางการ และรายงานผลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ DMIS เพื่อให้ สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของครู กศน. ตำบลในด้านต่าง ๆ โดยในกระบวนการนี้สามารถนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ ได้แก่ <ol data-bbox="651 1794 1171 2009" style="list-style-type: none"> 1. การทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลต้องเป็นระบบ 2. การระเบิดจากข้างใน 3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4. ทำตามลำดับขั้น

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน
	5. ฟังพาดตนเอง 6. พออยู่พอกิน 7. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน 8. ทำงานอย่างมีความสุข 9. ความเพียร 10. รู้รักสามัคคี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ 4) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน ของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ระดับความรู้ และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน และทดสอบค่าวิกฤต (t -test) เพื่อเปรียบเทียบระดับตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มีผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 9 ท่าน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจาก 1) ผู้อำนวยการสถาบันภาคตะวันออกเฉียงใต้ 2) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด 3) ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชนนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ระดับความรู้และการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน. ตำบลสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของ ครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 5 ปี และมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี
2. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับดี หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบลในด้านความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีมาก รองลงมา คือ ความรู้ด้านความพออยู่พอกิน อยู่ในระดับดีมาก และลำดับสุดท้าย คือ ระดับความรู้ด้านการระเบิดจากภายใน อยู่ในระดับดี
3. การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ครู กศน.ตำบล มีการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านความพออยู่พอกินอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้าย คือ การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านการระเบิดจากภายใน อยู่ในระดับมาก
4. การเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป
 - 4.1 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามเพศของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีเพศต่างกันมีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน
 - 4.2 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน ไม่แตกต่างกัน
 - 4.3 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชน ไม่แตกต่างกัน
5. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

5.1 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามเพศของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามากน้อยแตกต่างกัน

5.2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีระดับประสบการณ์ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามากน้อยแตกต่างกัน

5.3 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามากน้อยแตกต่างกัน

6. การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ลำดับการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ครู กศน.ตำบล ตามคู่มือการปฏิบัติงาน ปี พ.ศ. 2553 มีการประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ลำดับแรก ได้แก่ การประยุกต์ใช้ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน รองลงมา ได้แก่ การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประยุกต์ใช้ด้านการบริการ การเรียนรู้ในชุมชน ร่วมกับภาคีเครือข่าย การประยุกต์ใช้ในการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน ประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ และประยุกต์ใช้ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

แนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก มีแนวทางดังนี้

1. การประยุกต์ใช้ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานใช้ในกระบวนการ P (Plan) ขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยนำศาสตร์ของพระราชที่สามารถประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ได้แก่ การทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลต้องเป็นระบบ การระเบิดจากข้างใน แก้ปัญหาจากจุดเล็ก ทำตามลำดับขั้น ภูมิสังคมภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ การคิดแบบองค์รวม และเศรษฐกิจพอเพียง

2. การประยุกต์ใช้ด้านการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใช้ในกระบวนการ P (Plan) + D (Do) + A (Action) เพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันทั้ง สำนักงาน กศน.จังหวัด สำนักงาน กศน.อำเภอ ครู กศน.ตำบล และภาคีเครือข่าย โดยนำศาสตร์ของพระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ได้แก่ การทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลต้องเป็นระบบ การระเบิดจากข้างใน แก้ปัญหาจากจุดเล็ก ทำตามลำดับขั้น ภูมิสังคมภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ การคิดแบบองค์รวม การไม่ติดตำรา รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การทำให้ง่าย การมีส่วนร่วม ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม

บริการที่จุดเดียว ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมปราบอธรรม ปลูกป่าในใจคน ทำงานอย่างมีความสุข และเศรษฐกิจพอเพียง

3. การประยุกต์ใช้ด้านการบริการ การเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย ใช้ในกระบวนการ D (Do) + A (Action) การบริการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับเครือข่ายโดยการสร้าง รักษา และพัฒนาเครือข่ายโดยนำศาสตร์ของพระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ได้แก่ รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุดการทำให้ง่าย การมีส่วนร่วม ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม และบริการที่จุดเดียว

4. การประยุกต์ใช้ด้านการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน ใช้ในกระบวนการ D (Do) + A (Action) การบริการ การเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับเครือข่ายโดยการสร้าง รักษา และพัฒนาเครือข่าย โดยนำศาสตร์ของพระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ได้แก่ รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การทำให้ง่าย การมีส่วนร่วม ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม และบริการที่จุดเดียว

5. ประยุกต์ใช้ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ ใช้ในกระบวนการ D (Do) + A (Action) ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำศาสตร์ของพระราชามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ได้แก่ ความเพียร ระเบิดจากข้างใน และความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน

6. การประยุกต์ใช้ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ใช้กระบวนการ C (Check) + A (Action) กระบวนการนี้เป็นกระบวนการสุดท้ายในการดำเนินงานโดยการรายงานผลการปฏิบัติงานซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น แบบทางการ ไม่เป็นทางการ และรายงานผลผ่าน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ DMIS เพื่อให้สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของครู กศน.ตำบล ในด้านต่าง ๆ โดยในกระบวนการนี้สามารถนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การทำอะไรต้องศึกษาข้อมูล ต้องเป็นระบบ การระเบิดจากข้างใน แก้ปัญหาจากจุดเล็ก ทำตามลำดับขั้น ฟังพาดตนเอง พออยู่พอกิน ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน ทำงานอย่างมีความสุข ความเพียร และรู้รักสามัคคี

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ข้อค้นพบจากการวิจัยนำไปสู่การอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชามา พบว่า ครู กศน.ตำบล มีระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชามา ภาพรวมอยู่ในระดับดี หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความรู้ของครู กศน.ตำบลในด้านความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ครู กศน.ตำบล ทำงานในพื้นที่ชุมชน และครูส่วนใหญ่ได้รับการอบรมพัฒนาเรื่องศาสตร์พระราชาดำเนินการด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวัตถุประสงค์การดำเนินงานตามนโยบาย อีกทั้งมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ออกมาเผยแพร่จำนวนมากในช่วงเวลาหลังการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแกลย์ ซี เอเวอรี (ม.ป.ป. อ้างถึงใน จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2559) ได้กล่าวถึงการเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคการศึกษา ซึ่งหมายถึง คนเราในอนาคต ดำเนินการโดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 กระทั่งปัจจุบัน

2. การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ครู กศน.ตำบล มีการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา เป็นด้านการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาด้านความพออยู่พอกินซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู กศน.ตำบล ยึดชุมชนเป็นฐานในการทำงานและการเรียนรู้ โดยบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชน จากที่ผ่านมา นั้น พระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานเป็นแนวทางในการนำพาประเทศไทยให้ข้ามพ้นผ่านวิกฤติเศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 จนหลายภาคส่วนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น้อมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังที่ ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2559) กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” ว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก เพื่อน้อมนำพระราชดำริสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วม และได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ให้มีความกินดีอยู่ดี และยังเชื่อมโยง “ศาสตร์พระราชากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP-Sufficiency economy philosophy) กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs-Sustainable development goals) ประสบความสำเร็จ ในการสร้างความตระหนัก และการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศในระดับหนึ่ง เช่น โครงการหุบกะพง กังหันชัยพัฒนา โรงเรียนพระดาบส เป็นต้น

3. การเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน

3.1 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชามาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามเพศของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีเพศต่างกัน มีระดับความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชามา

ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ครู กศน.ตำบล ปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชน ซึ่งครู กศน.ตำบล ส่วนใหญ่ ได้รับการอบรมและพัฒนาความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาและได้รับการศึกษาจากสถาบัน การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชาในการบูรณาการการเรียนการสอนในทุกระดับ จึงมีความรู้และสามารถนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ได้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยามันนฤกษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังนี้ 1) ควรมีการอบรมด้านความรู้และการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้บริหารและบุคลากรใหม่ขององค์กร เพื่อความเข้าใจการประยุกต์ให้หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง

3.2 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความรู้ด้านศาสตร์พระราชาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูกศน.ตำบล ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี จึงมีความรู้ความเชี่ยวชาญในงาน กศน. ดังนั้น จึงทำให้ในด้านความรู้ด้านศาสตร์พระราชาก็ไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลายภาคส่วนน้อมนำปรัชญานี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งกล่าวได้ว่าศาสตร์ของพระราชาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำพาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังที่ สำนักโฆษก (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา ที่คงอยู่คู่แผ่นดินไทยนั้นครอบคลุมทั้ง “พระราชดำริ” คือ แนวคิดและปรัชญา “พระราชดำรัส” คือ คำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงาน และ “พระราชจริยวัตร” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งปวงพสกนิกรชาวไทย ได้น้อมนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน รวมทั้งรัฐบาลและข้าราชการทุกคนได้น้อมนำไปประยุกต์ใช้ ในการบริหารแผ่นดิน เพื่อสร้างชาติและพัฒนาประเทศ อย่างสมดุลยั่งยืน

3.3 ระดับความรู้ด้านศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนจำแนกตามระดับการศึกษาของครู กศน.ตำบล พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ด้านศาสตร์ของพระราชาไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครู กศน.ตำบลส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จึงทำให้ความรู้ด้านศาสตร์พระราชาไม่แตกต่างกัน ซึ่งครู กศน.ตำบล ใช้ความรู้ และประสบการณ์ตรงในการจัดกิจกรรมแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน ตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยตรง ดังที่ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายคำว่า การศึกษาตามอัชฌาศัย (Informal education) เป็นการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบตายตัวไม่มีหลักสูตร

และระยะเวลาในการเรียนที่แน่นอน โดยการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้เป็นการศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์ตรงที่ได้ประสบในชีวิตประจำวัน โดยการศึกษาตามอัธยาศัยจะกลายเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต

4. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน

4.1 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามเพศของของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์ของพระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู กศน.ตำบล มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ซึ่งมีภาระงานตามคู่มือการปฏิบัติงานครู กศน.ตำบล ปี พ.ศ. 2553 เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบนโยบาย จึงทำให้การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนนั้นต้องอาศัยการเรียนรู้ การสังเกตของตัวบุคคลในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนยา สนิท (2551) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีต่อความรู้ ทักษะ และ การนำไปประยุกต์ใช้ของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวันของทหารกองประจำการในกรุงเทพมหานคร พบว่าทหารกองประจำการสามารถพัฒนาความรู้จากการพัฒนากิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการเรียนรู้จากประสบการณ์และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงด้านทัศนคติ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี โดยยังสามารถนำไปปฏิบัติในหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ทั้งในด้าน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมการรักษาสาธารณสุขสมบัติ การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การวางแผนการใช้จ่าย โดยการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ การเรียนรู้ การสังเกตและการไตร่ตรอง การพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด ขั้นตอนสุดท้าย คือ การตรวจสอบและการบูรณาการ ให้เข้ากับการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้ใหญ่ในการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตาม

ประสบการณ์การทำงานของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครู กศน.ตำบล ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู กศน.ตำบล ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปี จึงมีความรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงาน กศน. เนื่องจากรัฐบาลให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา มุ่งเน้นคุณภาพ ซึ่ง กศน.ตำบล เป็นหน่วยจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามนโยบายการบริหารงาน ให้ครู กศน.ตำบล บูรณาการ

ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ พร้อมกับสอดแทรกศาสตร์พระราชาในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนียา เขาคำ (2551) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการได้รับอิทธิพลจากทางตรงและทางอ้อมจากปัจจัยการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ลักษณะของผู้บริหาร นโยบายการบริหาร ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร การนิเทศติดตาม สรุปได้ว่า การสร้างเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่สถานศึกษาควรพิจารณา ทั้งการประสานงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในเครือข่าย นอกจากนี้การบริหารงานที่เหมาะสม การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

4.3 การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานในชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออก พบว่า ครู กศน.ตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครู กศน.ตำบล ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จึงทำให้ความรู้ด้านศาสตร์พระราชาไม่แตกต่างกัน ดังที่ วิษณุ เครื่องงาม (2560) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา มีสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงแนะนำสิ่งที่เป็นปรัชญาอันยิ่งใหญ่ คือ กฎหมาย เป็นเพียงวิถีทางหนึ่งที่น่าไปสู่ความยุติธรรม คือ ยุติธรรมเป็นเป้าหมายปลายทาง กฎหมาย ซึ่งกฎหมาย อาจเป็นเพียงวิธีการ อาจมีวิธีอื่นที่น่าไปสู่เป้าหมายได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น อาจมีหลายวิธีในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในศาสตร์พระราชา มีหลักวิชาต่าง ๆ ทั้งสังคม วิทยาศาสตร์ ปณออยู่ เพราะไม่ใช่ศาสตร์ที่ใช้สอบ หรือเพื่อปริญญา แต่เป็นสิ่งที่พัฒนาประเทศชาติ โดยการทำเป็นระบบและขั้นตอนจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล

5. การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชน พบว่า ลำดับการนำศาสตร์พระราชาไปประยุกต์ใช้ตามบทบาทหน้าที่ของ ครู กศน.ตำบล มากที่สุด ได้แก่

- 1) การประยุกต์ใช้ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน
- 2) การประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 3) ประยุกต์ใช้ในด้านบริการ การเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย
- 4) การประยุกต์ใช้ในการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน
- 5) ประยุกต์ใช้

ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของ กศน. ในรูปแบบต่าง ๆ และ 6) ประยุกต์ใช้ในการรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานอย่างมีระบบนั้นต้องเริ่มต้นจากการวางแผนเพื่อนำไปสู่การดำเนินการในด้านต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อประโยชน์สุข และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับสมัชชา จิตสุชน (2559) กล่าวว่า ศาสตร์พระราชาคือ แนวปฏิบัติที่มีกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ คำนึงถึง บริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่ แก้ปัญหาแบบองค์รวมให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการของคนในพื้นที่ตามหลักการทรงงานที่ว่า การพัฒนาจะต้อง “ระเบิดจากข้างใน” โดยแบ่งตามเป้าหมายเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ เพื่ออยู่รอด (Survival) พึ่งตนเอง (Self-reliance) และยั่งยืน (Sustainable) ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงตรัสถามชาวบ้านว่า “พอมีพอกิน” หรือไม่ แสดงว่าพระองค์ท่านทรงมีลำดับขั้นตอนการพัฒนาที่ชัดเจน

แนวทางการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออก

พบว่า การปฏิบัติงานในชุมชนของสำนักงาน กศน. ได้ขับเคลื่อนศาสตร์พระราชาในการประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนนั้นควรเชื่อมโยงกันโดยใช้ในกระบวนการ P (Plan), D (Do), C (Check), A (Action) เพื่อการปฏิบัติงานชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยน้อมนำศาสตร์พระราชา 23 ข้อ มาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของ ครู กศน.ตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ร่วมกับภาคีเครือข่ายและสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับหน้าที่และภารกิจงานของครู กศน.ตำบล ตามคู่มือการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล ปี พ.ศ. 2553 ตามบทบาทหน้าที่ของ ครู กศน.ตำบล 6 ภาระงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้เนื่องจาก จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพในทุกระดับ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ที่ว่า “ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยเฉพาะได้ดำเนินการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกพื้นที่ เดิมเต็มระบบการศึกษาให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง กศน.ตำบลเป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือห้องเรียนของ กศน.อำเภอ/เขต ซึ่งตั้งอยู่ในระดับตำบล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของประชาชนในชุมชนและพัฒนา กศน.ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยมีครู กศน.ตำบล เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ (2560) กล่าวโดยสรุปว่า ศาสตร์พระราชา จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการนำทางประกอบด้วยสามห่วง
สองฐาน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันในตนเอง มีฐานความรู้ และฐาน
คุณธรรม

2. วิธีการของศาสตร์พระราชาคือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยต้องเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม แลวัฒนธรรม โดย

เข้าใจ หมายถึง การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การใช้และการแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์
การวิเคราะห์และการวิจัย การทดลองใช้ จนได้ผลจริงก่อน

เข้าถึง หมายถึง การระเบิดจากข้างใน เข้าใจกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา และปัญญา
สังคม

พัฒนา หมายถึง การพัฒนาที่ประชาชนเริ่มต้นด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และมีต้นแบบ
ในการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้

3. การประยุกต์ใช้แห่งศาสตร์พระราชาคือ ต้องทำให้ด้วยความรักความปรารถนาและ
ด้วยใจ ต้องประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่และสถานการณ์ ได้แก่
โครงการในพระราชดำริ 4,000 กว่าโครงการ เป็นต้น

4. ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราชาคือ แผ่นดินโดยธรรมและประโยชน์สุขของมหาชน
ชาวสยามตามพระปฐมราชโองการ พออยู่พอกิน และ รู้รักสามัคคี อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีศาสตร์พระราชนั้น คือ การพัฒนาคนให้มีความรู้ การพัฒนาปัญญา
ทางสังคมในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ด้วยความเข้าใจ โดยการเข้าใจ
ตนเอง บริบททางสังคม เข้าถึงเป้าหมายในการพัฒนา เพื่อการพึ่งตนเองได้ และมีต้นแบบใน
การเผยแพร่ความรู้ในการประยุกต์ใช้ โดยให้เกิดประโยชน์สุข และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานชุมชนของครู กศน.ตำบล โดยกำหนด
การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานในทุกภารกิจของการปฏิบัติงานชุมชน

2. การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านศาสตร์พระราชแก่ผู้ปฏิบัติงาน กศน.ทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบการส่งเสริมการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบ
2. ศึกษาการส่งเสริมผู้เรียนในการพัฒนาตนเองโดยนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วยศาสตร์พระราชา

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2558). จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558. ม.ป.ท.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). คู่มือการปฏิบัติงาน กิจกรรมส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง. (2550). การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และ สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านนาบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กันย์สินี ปัญญาอภิวังศ์. (2557). ทักษะชีวิตเพื่อการจัดการตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติศักดิ์ สมพล. (2553). การพัฒนาบุคลากรด้านตัวชี้วัดการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปี พ.ศ. 2553-2556 ของ โรงเรียนแก้งคร้อ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกษม วัฒนชัย. (2559). เศรษฐกิจพอเพียง: ทางที่ต้องเดินไปด้วยกัน. ม.ป.ท.
- คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ. (2546). เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง กับการวิเคราะห์ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ครูของแผ่นดิน. (2560). พระบรมราชโองการเพื่อพัฒนาชีวิตแบบยั่งยืนและใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย. กรุงเทพฯ: สายธุรกิจโรงพิมพ์.
- คัมภีร์ กศน. (2555). สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.รัตนเทรตดิ้ง.
- คู่มือการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันการศึกษา. (2559). กรุงเทพฯ. พริกหวานกราฟฟิค.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2551). คำปรารภในคำสอนพ่อ ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพระดาบส.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2559). มูลนิธิมั่นพัฒนา. นครราชสีมา: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

- ชวาวุฒิ ตาภมาก. (2553). *ศึกษารูปแบบการจัดการระบบความรู้และกระบวนการขับเคลื่อนความรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนชนวนีคำ แขวงโคกแฝก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชาญชัย เพ็ชรประพันธ์กุล. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศไทย จากแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย*. วารสารสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงพร ศรีชัย. (2550). *การศึกษาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิศนัดดา ดิศกุล. (2554). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทรงยศ สาโรจน์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนด้านทุนทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนเรือนแพ ลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง*. คุยถินิพนธ์ปรัชญาคุยถินิพนธ์บัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนิยา เขาดำ. (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาพร กลิ่นเกตุ. (2557). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุษยา มั่นฤกษ์. (2556). *การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปนัดดา ดิศกุล. (2560). *คือศาสตร์พระราชา*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/home>
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2559). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. ม.ป.ท.
- พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2517). เข้าถึงได้จาก <http://www.sa.ku.ac.th/king-spku/2517-1.htm>
- พระปริญญา จิตธมฺโม. (2556). *บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ. (2553). การบริหารงานแบบกลุ่มจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). ม.ป.ท.
- พลาดิษฐ์ สิทธิชัยกิจ. (2559). *ได้ร่วมพระบารมีปกเกล้าฯ พระราชดำริเพื่อแผ่นดิน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สยามความรู้.
- ภานุมาศ ทักษณา. (2559). *ได้ร่วมรง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาไท.
- มดิชน. (2559). *ศาสตร์พระราช “เศรษฐกิจพอเพียง” พัฒนา ประเทศ-โลก อย่างยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.sildeshare.net>
- มันทนา วุ่นหนู. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2558). *เศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก <http://www.chaipat.or.th/>
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *ปรัชญาการวิจัย “Philosophy of researce”*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. (2560). เข้าถึงได้จาก www.tupr.ac.th.
- วิระยุทธ สุวรรณทิพย์. (2553). *ศาสตร์พระราช “แนวคิด ภูมิปัญญา นำสู่การปฏิบัติ” เพื่อทำคนให้เป็นคน*. กรุงเทพฯ: สุเทพการพิมพ์.
- วิษณุ เครืองาม. (2560). *การปาฐกถาพิเศษ “ศาสตร์พระราช” คือ “ศาสตร์แห่งแผ่นดิน”*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศาสตร์พระราช ศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2554). *พระมหากษัตริย์นักพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา*. ม.ป.ท.
- ศาสตร์พระราชกับงานพัฒนาที่ยั่งยืน. (2560). *มูลนิธิมั่นพัฒนา*. เข้าถึงได้จาก www.tsdf.or.th
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริินยา สนิท. (2551). *การจัดการศึกษานอกระบบนอกโรงเรียน ที่มีต่อความรู้ ทักษะคิด และการนำปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของทหารกองประจำการในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศรษฐกิจพอเพียงในทศนะโลก. (2551). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สมชัย จิตสุชน. (2559). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 กับเศรษฐกิจศาสตร์*.

เข้าถึงได้จาก <http://www.pier.or.th/uploads/2016/11>

สำนักโฆษก. (2559). ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. เข้าถึงได้จาก

<http://www.ryt9.com/s/govh/2803395>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). ม.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมন্ত্রী. (2559).

ศาสตร์พระราช. เข้าถึงได้จาก www.nesdb.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550).

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: มูลนิธิชัยพัฒนา.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559).

สรุปภาพรวมข้อมูล โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2550). *รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย*

ปี 2550: เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนา

แห่งสหประชาชาติ.

สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด. (2560). เข้าถึงได้จาก <http://osm.moi.go.th/>

สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. (2560). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาก*.

<http://www.pad.moi.go.th/>

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). *หลักสูตรการศึกษา*

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). *คู่มือการปฏิบัติงาน*

ครู กศน.ตำบล. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). *ยุทธศาสตร์สำนักงาน*

ส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 พ.ศ. 2560-2564. ม.ป.ท.

- สุทธาทิพย์ พิศกลาด. (2551). *การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ใน *ได้เบื้องพระยุคลบาท*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอด*. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2555). *การทรงงานพัฒนาประเทศ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. เข้าถึงได้จาก <http://www.chaipat.or.th/about-the-chai-pattana-foundation/about-us.html>
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2559). *ตามรอยพระยุคลบาท ครูแห่งแผ่นดิน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2543). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- องค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย. (2556). *ฟรีเมียมเอ็กซ์เพรส*.
- อภิชัย พันธเสน. (2547). *พุทธเศรษฐศาสตร์: วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- อภิชัย พันธเสน. (2550 ก). *การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง กับงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนวิจัย (สกว.).
- อภิชัย พันธเสน. (2550 ข). *สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนวิจัย (สกว.).
- อัญชลี ธรรมะวิฑูกุล. (2553). *เทคนิคการนิเทศ: ระบบที่เลี้ยงและให้คำปรึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/07/28/mentoring/>
- อานนท์ สักดิ์วรวิชญ์. (2560). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อำพล เสนาณรงค์. (2550). *ประมวลบทความ ฯพณฯ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี พุทธศักราช 2550-2551*. ม.ป.ท.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essential of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Juliana, E. (2010). Sufficiency economy and Sani Asoke: Buddhist economic ethics for a just and sustainable world. Ph.d. Soka university of America.
- Preissing, J. (2007). Community economic development strategic planning for rural communities: A case study of successful programs. *Dissertaion Abstracts International*, 67(09).

Taoline. (2013). Application of consciousness-based education in Thai to creat sufficiency economy: Theory, Documentation, and Future Directions. Ph.D.Maharishi University of management.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218/ 2844

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

4 กันยายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวชวลา ไชยฤทธิ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57910125 ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัทธาพร ขอดนิล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย มีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ 0-3810-2067

โทรสาร 0-3839-1043

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218/ ว 1930

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

17 ตุลาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวชวลา ไชยฤทธิ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57910125 ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู กศน.ตำบล โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2560 อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์ 0-3810-2067

โทรสาร 0-3839-1043

ภาคผนวก ข

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218/ ว 0476

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

6 มีนาคม 2561

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เรียน

ด้วย นางสาวชวลา ไชยฤทธิ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57910125 ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก่อนการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ขอดนิล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์ส่งบุคคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อให้ข้อเสนอแนะร่วมกันในการนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานชุมชน ในวันพฤหัสบดี ที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2561 เวลา 10.00-12.00 น. ณ ห้อง QS1-400B คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม

โทรศัพท์. 0-3810-2067

โทรสาร 0-3839-1043

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

1. ดร.ธวัช ชลารักษ์	ผู้เชี่ยวชาญ
2. ดร.กฤติดา รัตนโกศล	ครูเชี่ยวชาญ สถาบัน กศน.ภาคตะวันออก
3. นายจำรัส สุขประเสริฐ	ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดตราด
4. ดร.กัญจน์โชติ สหพัฒนสมบัติ	รองผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดจันทบุรี
5. นางสาวอุไรรัตน์ ชนะบำรุง	รองผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดชลบุรี
6. นายประกอบ โพธิ์งาม	รองผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดระยอง
7. นางสาววรรณรัตน์ สุปัญญา	รองผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดสระแก้ว
8. นายโอวาท สุทธนารักษ์	ศึกษานิเทศก์ กศน.จังหวัดนครนายก
9. นายสมบุรณ์ เหล่าวงศ์วัฒนา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ภาคผนวก ค
รูปภาพการสนทนากลุ่ม

รูปภาพการสนทนากลุ่ม

